Է. ՏԱՐԻ 1795 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 28 ՔԱՂՈՑ 4382 — Հ. Տ. 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 — ՀԻՋՐ. 25 ՃԵՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1307 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԳՐ ՍԻ ԲԱՆ ՅՂԱՐԿԵԼՈՒ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده آره ولك
غزته سى اداره سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գանձման		160
»	6 ամսեայ	80
»	3 ամսեայ	40
Գաւառաց	Տարեկան	200
»	6 ամսեայ	100
Օտար երկիրներու տարեկան	Ֆրանք	56
»	6 ամսեայ	28

Ներս գրելու յայտարարութիւնք և ծանուցումներ գին կ'որոշուի խմբագրութենէ։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Վերջին օրերս զրոյցներ եղան իբր թէ Պ. Թիռառի նախարարութիւնն հրաժարական պիտի տայ։ Արեւելեան հեռագրական Գործակալութիւնն, որ ներկայէն աւելի ապագայի գէպքերով կը զբաղի, չարաթներով յառաջ կրկին և կրկին ծանոյց թէ ներքին գործոց նախարար Պ. Քոնսթան ի նախարարապետութիւն պիտի կոչուի։ Այս լուրեր չստուգուեցան։ Նախարարութիւնը, Պ. Քառնոյի նախագահութեամբ երկար խորհրդակցութենէ մը ետքն, որոշեց ամբողջովին ներկայանալ Խորհրդարանին, որոյ նստաշրջանը բացուեցաւ։ Անհամբերներ կան որք յիշխանութիւն անցնելու կ'աճապարեն։ Անոնց համար ամեն պատրուակներ լաւ են նախարարական փոփոխման համար։ Բայց Հանրապետականաց լրջախոհ մասը կ'առարկէ թէ երկիրն ազդուապէս փափաք յայտնած է նախարարական տեւականութիւն տեսնելու. որովհետեւ վարչութեանց յաճախակի փոփոխմունք մեծ վնաս կուտան հանրային վստահութեան, և արգելք կը լինին գործոց օրինաւոր ընթացքին։ Այս նկատմամբ ցայս վայր ի գլուխ գործոց պահած են Պ. Թիռառի վարչութիւնն, որ իրաւունք այ ունէր՝ հակահանրապետական պայքարին բովանդակ ստուգութեան կուրծք տալէն ետքը՝ վայելելու հանրապետական յաղթութեան պտուղներն, որուն իւր ճարտար և կորովալից ձեռնարկութիւնք ո՛չ նուազ նպաստեցին ապաքէն։

Ֆրանսական Երեսփոխանութեան մէջ անհամերաշխութիւն մը կ'երեւի արտաքին գործոց զբաղելու։ Եւրոպիոյ Խորհրդարանաց մէջ, ֆրանսական Խորհրդարանն ամենէն քիչ կը զբաղի արտաքին քաղաքականութեամբ։ 1870-71ի պատերազմէն ի վեր այսպէս է։ Ֆրանսացիք կը զգան թէ իրենց մեծ պարտութեամբ կորուսած են Եւրոպիոյ մէջ քաղաքական առաւելակցութիւնը. թէ իրենց համար իմաստութեան գործ է լռութեան մէջ ամփոփել և վերականգնել իրենց նիւթական ու բարոյական ոյժերն, և հետեւապէս որչափ քիչ խօսին արտաքին գործոց վրայ՝ այնչափ աւելի վայելուչ է։ Արտաքին քաղաքականութեան մէջ Ֆրանսայի մեծագոյն բաղձանքն Ալզաս-Լոռէնի վերագրաւումն է. բայց եթէ Խորհրդարանի բեմէն զայս յայտարարեն՝ պատերազմ գրգռելու երեւոյթ կրնան ունենալ, և Պիզմարք Իշխան կրնայ փորձուիլ նոր հարուած մը տալ Ֆրանսայի, պատրուակելով թէ Ֆրանսա չի յարգեր Ֆրանքֆորթի դաշնագիրը։ Դժբախտութիւն մ'է որ ֆրանքօ-գերմանական նոր պատերազմ մը գրեթէ անխուսափելի կ'երեւի. բայց Ֆրանսա գոնէ Գերմանիոյ չափ չահ ունի հոգ տանելու որ այսպիսի դիպուածոյն ճիգ մ'ըրած առեն Եւրոպիոյ հանրային կարծիքն իւր կողմն ունենալ, և չամբաստանուի իբրեւ վայրապար եւրոպեան խաղաղութիւնը վրդովող։

Այս մտածմամբք ֆրանսացի Երեսփոխանք, ուրիշ խնդրոց մէջ ո՛րչափ եւս անզգոյշ, արտաքին խնդրոց մասին զգուշաւոր են յոյժ։ Նախարարները չեն նեղեր հարցապնդմամբք, և նախարարք խիստ քիչ անգամ կը պարտաւորին հակիրճ տեղեկութիւն մը հաղորդել առկախ խնդրոյ մը վրայ։

Բայց հիմա Ֆրանսա անհամեմատ զօրացած է, և իւր զօրութեան գիտակցութիւնն ունի. Արուեստահանդէսն ազգաց մէջ Ֆրանսայի բարի համբաւը վերականգնած է, և թէպէտ խաղաղասէր լինելէ չէ դադրած, բայց Ֆրանսա կը զգայ թէ քիչ մը ազատ շունչ կարող է առնուլ, և արտաքին գործոց մէջ դեր մ'ունենալ։ Երկրորդ Կայսրութեան քաղաքականութիւնն Անգլիոյ բարեկամութեան վրայ հիմնեալ էր. Երրորդ Հանրապետութեան քաղաքականութիւնն ալ Ռուսիոյ բարեկամութեան վրայ հիմնեալ է։ Նորակազմ Երեսփոխանութեան չատ մը անդամք կը խորհին թէ Ֆրանսա կարող է արտաքին գործոց մէջ իւր անկախ քաղաքականութիւնն ունենալ, որ Խորհրդարանին մէջ ազատօրէն կարենայ վիճաբանուիլ, որպէս կը լինի Պիզմարք Իշխանի երկրին մէջ իսկ, երկ չատ Ռայխսթակին մէջ։ Հաւանօրէն հարցապնդումներ պիտի ուղղուին Պ. Թիռառի նախարարութեան՝ Եգիպտոսի խնդրոյն վրայ, և ամերիկեան Ջուրց մէջ ձկնորսութեան վրայ, երկու խնդիրք որք Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ քար գայթակղութեան եղած են։ Հարցապնդումներ պիտի լինին նաև Ֆրանսայի և Թուրքիոյ առեւտրական դաշնագրոյն վրայ, որոյ պայմանաժամն ի մօտոյ կ'աւարտի, և այս առթիւ կ'երեւի թէ նախարարութիւնը մաքսային խնդրոց վրայ իւր ընդհանուր հայեացքը պարզելու պիտի հարկադրի։ Ուրիշ խնդրոյ մը վրայ եւս հարցապնդում կը պատրաստուէր, բայց «խնդիրն» այնչափ ոչինչ բան է, որ կ'երեւի թէ հեղինակները պիտի ամչնան Խորհրդարանի բեմն հանել զայն։ Երկրորդ կարգի գերման լրագիր մը զրոյց յիշած էր թէ Պ. Քառնօ փափաքող է Վիլհէլմ Կայսեր հետ տեսակցութիւն մ'ունենալու։ Պուլանժէական լրագիրք որք ո՛ և է առիթ կը փնտռեն օրուան նախարարութիւնն անուանարկելու և այնպէս ցոյց տալու ֆրանսացի ժողովրդեան իբր թէ ֆրանսական հայրենասիրութեան մենաշնորհն ունին իրենք, գերման լրագրին զրոյցէն առիթ առնելով հարուածեցին թէ՛ Հանրապետութեան Նախագահն և թէ կառավարութիւնը, թէեւ նոյն լրագրոյ հատուածը Փարիզի մէջ կարդացուելուն պէս կէս-պաշտօնական հերքում հրատարակուած էր Հանրապետական գլխաւոր լրագրաց մէջ։ Ենթադրելով թէ ո՛ և է գերմանական լրագրի մէջ հրատարակուած մէկ մի անտեղի զրոյցի համար Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահն ու Նախարարութիւնը պատասխանատու բռնելն ի՛նչ ծանծաղամտութիւն. Բայց Ֆրանսացիք որք ծաղու առարկայ լինելէ կը վախնան այնչափ՝ չեն կարող ըմբռնել թէ երբեմն կուսակցական կիրքերն ո՛ր աստիճան ծաղրելի կ'ընեն զիրենք։

ՏՕՊՐՈՒՃԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՄԱՐԴԸ

Մէկ—օ տարօրինակ մարդու մը պատմութիւնը կ'ընէ, որ Տօպրուճայի բնակչաց միտքը կը յուզէ ժամանակէ մ'ի վեր։ Տօպրուճայի ճախճախուտ վայրաց մէջ, Դանուբի եզերքը կը ապրի Լէչինսքի անուն մարդ մը, որ կ'ըսուի թէ ուսեալ բայց աշխարհէն հանձրացած ազնուական մ'է, որ ինքզինք աւազակութեան տուած է, բայց այնպիսի աւազակութեան մը զոր ինք երկնային արդարութեան գործիք մը կը նկատէ։ Ինք չատ խեղճ կ'ապրի, իւր բրանած հուկերով։ Բայց գիչերներն յանկարծ կը տնկուի երկրին հարուստ ագարակատէրաց քով, յառաջ ի գլուխ զինեալ, և դաչոյնն անոնց կոկորդին դնելով, կը հրամայէ որ յանձնեն ի բնոց բոլոր դրամը։ Կալուածատէրք եթէ ամենափոքր չարժում ընեն կամ օգնութիւն աղաղակեն, Լէչինսքի կոփու պէս կը մորթէ զանոնք։ Դրամն առնլով կ'անհետանայ, և հետեւեալ գիշերները կը չըջի երկրին աղքատաց տուներն, ամբողջովին անոնց բաշխելով հարուստներէն կողոպտած դրամը, և ոչինչ վերապահելով իւր անձնական վայելման։ Լէչինսքի նոյնչափ աչառելի է հարուստներուն որչափ սիրելի է աղքատներուն ի Տօպրուճա։

Անգամ մը ոստիկանաց ձեռքն ինկաւ, որք Թուլչայի բանտը տարին զինք։ Դատաւորաց առջեւ հանեցին զինք, բայց չուզեց հարցաքննութիւն կրել. «Ինչո՞ւ հարցաքննելիմ, քանի որ գիտեմ թէ Եզեւնդատ Աստծուն պիտի ներկայանամ»։

—Ինչպէ՞ս, ուստի՞ց գիտէք։

=«Եզեւնդատ Աստուծն երկուշաբթի կը գումարի. բայց ես կիւրակի գիշեր ժամ 6ին պիտի փախիմ բանտէն»։

Դատաւորք կարծեցին թէ խենթ մ'է, բայց և այնպէս զգուշութիւն հրամայեցին։ Նոյն գիշերը բանտը սովորականէն աւելի պահապաններով պաշարեցաւ. Ի վերայ այսր ամենայնի, Լէչինսքի փախաւ, գրեթէ ճիշդ նոյն ժամուն. զի բանտին մէջ իսկ իրեն համակրողներ ու ձեռնակիցներ գտած էր, ինչպէս գուշակած էր ձերբակալման պահուն։

Անկէ ի վեր ոստիկանք չեն կրցած կամ չեն ուզած ձերբակալել զինք։ Լէչինսքի կը չարունակէ հարուստ կալուածատէրներն ու վաճառականները կողոպտել «ի սէր արդարութեան», և իւր կողոպուտով կը բարերարէ աղքատաց, բան մը վար չդնելով իրեն համար։

Ռումանիոյ մէջ մահու պատիժը ջնջուած լինելով, կառավարութիւնն ո՛չ այնչափ ձերբակալել որչափ զարնել տալ կ'ուզէ այս աւազակ։ Մաքսապահներուն հրաման տրուած է զԼէչինսքի տեսնելնուն պէս հրացանի բռնել. Բայց վերջերս Տօպրուճայի կառավարիչ Մուրուզի Իշխան գունդ մը զօրք առած անոր վրայ գնաց։ Գիւղայն Լէչինսքիի սովորաբար ապաստանած եղեգնաբոյս ճախճախուտներուն մէջ հաշակաւոր աւազակին պէս մէկը տեսնել կարծեցին զօրքերն, և ամենքը մէկէն հրակ ըրին։ Բայց զարնուածն ուրիշ երկու ձկնորսներ էին։ Լէչինսքի ազատ կը մնայ, և կը գործէ տակաւին։

ԱՒԿՈՒՍԹԱ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻ

Աւկուսթա կայսրուհւոյն կտակը սա է.—Իւր Պերլինի պալատն և Պապելսպերկի դղեակը կը կտակէ Վիլհէլմ Կայսեր, և իւր բովանդակ հարստութիւնն, հինգ միլիոն ֆր., կը թողու իւր դստեր, Պատէնի մեծ-դքսուհւոյն։ Իսկ իւր հարսին՝ Ֆրետերիկ Կայսրուհւոյն և նորա զաւակաց ո՛չ միայն բան չի թողուր այլ և անոնց անունններն անգամ չի յիշեր իւր կտակին մէջ։

ՄԱՆՈՒԿ ԹԱԳԱՒՈՐՆ

Սպասելով իւր մեծագործութեանց՝ երբ չափահաս լինի, Սպանիոյ բառնամեայ մանուկ թագաւորն արդէն մեծապէս կը զբաղեցնէ քաղաքակիրթ աշխարհն՝ իւր հիւանդութեամբ։ Եթէ կատարեալ ապաքինութիւն գտնէ, ի՛նչ մեծ ուրախութիւն պիտի պատճառէ իւր մօր, որոյ հակումներն, անընդհատ խնամքներն և ո՛չ նուազ անընդհատ արտասուքն ամենայն կը նկարագրեն եւրոպեան հեռագիրք ու լրագիրք։ Խեղճ Քրիստինէ թագուհին գիշեր ու ցերեկ չի հեռանար զաւակին քովէն։ Բժիշկներէն և բոլոր հիւանդապահներէն աւելի խնամով կը հսկէ։ Մանուկին վրայ երեւցած ամենագոյն փոփոխմունք անմիջապէս կը գրաւեն մօր ուշադրութիւնն, որ միշտ կ'արտասուէ՝ տրտմութեան արտասուօք երբ երեւոյթք աննպաստ են, ուրախութեան արտասուօք՝ երբ տղայն աղէկի կը դառնայ։ Եթէ հիւանդը բան չուտեր, մայր-թագուհին աւելի եւս զուրկ է ախորժակէ. քիչ մը ———— և մի ջուր իւր բոլոր սնունդը կը կազմեն։ Բժշկական օգնութեննէն ո՛չ նուազ իւր յոյսը դրած է հոգեւոր օգնութեան վրայ։ Ընտանեաց բոլոր անդամները կը ղրկէ պալատան մատուռ՝ մանուկ թագաւորին համար աղօթելու և մատուցուած պատարագին ներկայ գտնուելու, և ինք միայնակ ի ծունր իջած մանկան քով կ'աղօթէ։ Անցեալ օրեր մահն ո՛րչափ մօտալուտ կ'երեւէր որ սուգի վարագոյր մը արդէն տարածուած էր Արքունեաց վրայ և բոլոր Մատրիտի վրայ։ Խուռն բազմութիւն հաւաքուած է միշտ պալատան առջեւ, նոյն իսկ պալատան բակին մէջ. ո՛չ ոք հոգ կ'ընէ ցուրտին և ինֆլուէնցային, որ սաստկապէս կը ճարակի Մատրիտի մէջ և բոլոր երկրին մէջ։ Բայց ինֆլուէնցայէն մեծ, չատ աւելի մեծ հոգ մ'ունի Սպանիա։

ՌՈՒՍԻԱ Ց'ԱՍԻԱ

Ռուս կառավարութիւնն որոշեց ստանձնել հրամանատարութիւնն Պուխարայի բանակին, որ 60,000 բնիկ զօրքերէ բաղկացեալ է։ Քանի տարիէ հետէ Պուխարայի Էմիրը թոյլ կուտար որ իւր բանակ ռուսական մէթոտով կրթուի և հրամանները ռուս լեզուաւ տրուին։ Ռուս կառավարութիւնն այժմ որոշեց «հրահանգիչ սպայներ» փոխ տալ Պուխարայի Էմիրին, որք բանակին բոլոր հրամանատարութիւններն պիտի ստանձնեն, որով Պուխարայի բանակը հետզհետէ Ասիոյ մէջ ռուսական բանակ մը պիտի դառնայ պարզապէս։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Ռուս կառավարութիւնը կարեւոր կը դատէ Լեհաստանի մէջ երկաթուղեաց հաղորդակցութիւնները բազմապատկել, ո՛չ այնչափ առեւտրական որչափ ռազմագիտական տեսակէտով, եւ պէտք եղած միջոցներ ձեռք առնուած են Լեհաստանի ամեն երկաթուղեաց գիծերը կրկնապատկելու, այսինքն իւրաքանչիւր գծի երկայնութեամբ նոր գիծ մը շինելու, որ պատերազմի ժամանակ զինուորական փոխադրութեանց մեծ դիւրութիւն պիտի ընծայէ։

ՀԱՄԱՍԼԱՒՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ

Ռուսիոյ համասլաւեան կուսակցութեան չորս պետերը, Պ.Պ. Լամանսքի, Մաժքով, Միռաժէվ և Ֆիլիփ, ձեռնարկած են «սլաւեան ցեղագրական օրաթերթ մը» հրատարակել Ջիվա-Սթարինա անուամբ։ Այս թերթին նպատակը պիտի լինի հարաւային Սլաւներուն մէջ համասլաւեան գաղափարներն արծարծել, և Պալքանեան երկրաց և Ռուսիոյ միջեւ կապ մը լինել։

Ի ՊԱՏԻՒ ԺԱՆՆ Տ'ԱՐՔԻ

Օրլէանի դիւցազնուհւոյն՝ ժանն տ'Արքի պատմութիւնն առասպելախառն բան մը կը համարուէր, և երկնային ներշնչման ու գերբնական հրաշքի զօրութեամբ կատարուած քաջագործութեան մը պատմութեան չէր կարծուէր որ հասած ըլլար ժթ դարուն այս վերջին տասնամեակին մէջ։ Բայց ո՛չ. հայրենասիրութիւնն ի Ֆրանսա աւելի եւս զօրաւոր է քան սնեպաշտութիւնը, քան անհաւատութիւնն։ Այս պատճառաւ է ահա որ ժանն տ'Արքի պատմութիւնը փոխանակ իւր յարգը կորսնցնելու, աւելի յարգ կը գտնէ քանի ժամանակ անցնի, և իւր ազգային վերածնութեան պէտքն զգացող Ֆրանսա իւր նոր սերնդեան ռանդնագոյնք սիրտերուն մէջ հայրենասիրական հուրն արծարծելու համար ժանն տ'Արքի պատմութիւնն հզօր միջոց մը կը նկատէ։ Հեղինակութիւնք հեղինակութեանց կը յաջորդեն Օրլէանի Օրիորդին վրայ, և այս օրերս Փարիզի առաջնակարգ թատրոնաց մէջ ժանն տ'Արքի ողբերգութեան ներկայացումը, յորում Տիկին Սառա Պէրնառ ժանն տ'Արքի դերը կատարեց, այնպէս ցնցեց սիրտերն և այնքան մեծ յաջողութիւն գտաւ, որ Վերսայլի եպիսկոպոսին նախաձեռնութեամբ հանգանակութիւն բացուեցաւ՝ մատուռ մը և ժանն տ'Արքի հսկայական արձանը կանգնելու այն լերան վրայ ուր դիւցազնուհին ասպետուհւոյ աստիճանն առաւ երբեմն։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Պերլինի Ֆ—ՀԲԲԷԷ Ն—ԲԷԷՒԻՒՆ լրագիրն առանց հերքելու կը յիշէ զրոյց մը որուն համեմատ Վիլհէլմ Բ. առաջիկայ մայիս կամ յունիս ամսոյ մէջ Ֆրանսա պիտի երթայ եղեր առողջական պատճառներով, որովհետեւ բժիշկներն իրեն խորհուրդ տուեր են քանի մը չարաթ անցունել յԷքս-լէ-Պէն, կամ Փիրէնեան ջերմուկները։

Անհաւատալի կ'երեւի մեզ այս լուր, զի Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ կեցող անհաշտ զգացմունք թոյլ չեն տար այսպիսի այցելութեանց։ Սպանիոյ հանգուցեալ թագաւորը Վիլհէլմ Ա. Կայսեր հետ տեսակցութենէն վերադարձին երբ Փարիզէ կ'անցնէր՝ Փարիզի ժողովրդեան մէկ մասը նախատական աղաղակներով ընդունեց զնա, իբրեւ Պրուսիոյ յուռաւ։ Ֆրետերիկ Կայսեր հիւանդութեան միջոցին բժիշկներն օգտակար դատեցին ի Ֆրանսա Քոթըրէի բնակութիւնը, և թէպէտ Ֆրետերիկ Կայսր իւր հօրմէն և իւր զաւկէն նուազ ֆրանսատեաց էր և խաղաղասէր վեհապետի համբաւ կը վայելէր իրաւամբ, բայց չհամարձակեցաւ Ֆրանսա երթալ։ Ֆրանսայի գինիներն անգամ տաող իւր որդին, որ հակաֆրանսական զգացմունք հրաչակեալ են, պիտի ունենա՞յ այդ համարձակութիւն.—Անհաւանական կ'երեւի մեզ։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

Զանզիպարի ջուրց մէջ պաշտօնավարող Տրիմմընթլ անգլ. ծովակալն, իւր հրամանաց ներքեւ գտնուող ինն մարտանաւերով դէպ ի հարաւ ուղեւորեցաւ յանկարծ, ի հարաւ-արեւելեան Ափրիկէ Փորթուկէզներու դէմ անգլիական չահերը պաշտպանելու։ Բայց Լիզպոնի կառավարութեան ցոյց տուած զիջողութեան վրայ, կ'երեւի թէ խնդիրն առանց պատերազմի պիտի կարգադրի։

—Ի 50 Ի—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԺԵՌԹՐՈՒԻՏ

Լա Հէյոն գէշ համբաւ չունէր Սէրտոնի մէջ և շրջակայքը։ Իր երիտասարդական յիմարութիւններէն ի վեր, յանդիմանելի արարք մը չէր ունեցած։ Եւ եթէ այդ յիմարութիւնք մեծապէս պատած էին իր մանկամարդ աղջկան համբաւը, գէթ իր պարկեշտութիւնն անաղարտ կը մնար։

Միջօրէէն յետոյ, Վիրժինի պէտք ունեցաւ Սէրտոն երթալու։ Իր երթեւեկութեանց համար էշ մը և սայլ մը ունէր։ Իր բացակայութիւնք սովորաբար երեք կամ չորս ժամ կը տեւէին։

Իր մեկնումէն իմացուց Լա Հէյոնին։

—Տանը ուշադրութիւն ըրէ՛, ըսաւ։ Բոլոր դուռները գոցած եմ, բաց ի խոհանոցէն։ Եթէ մուրացկաններ գան, հաց և քանի մը դրամ տուր։ Ստակները կը գտնես պնակի մը մէջ, տախտակին վրայ, ճաշարանին...

Լա Հէյոն տեսակ մը մռմռալով պատասխանեց։

Առանձի՛ն։ Առանձին պիտի գտնուէր այդ դրամին քով։

Վիրժինի մեկնեցաւ։ Էշը կընթանար, առանց աճապարելու, այն ծառուղւոյն մէջ որ Թէյնի տունէն դէպ ի ճամբան կը տանէր։

Լա Հէյոն կը դիտէր սպասուհւոյն հեռանալը։ Շատ չանցած փոքրիկ կառքը ծառուղւոյն ծայրն հասաւ և անհետացաւ դէպ ի անտառին կողմը։ Այժմ Սէրտոնի ճամբան բռնած էր։

—Կ'ուզէի նորէն տեսնել, ըսաւ գեղջկուհին։

Այս անգամ, այլ եւս պատրուակի պէտք չունէր։ Պարտէզ վերադարձաւ, աչքերը պատուհանին դէմ դրաւ ու դիտեց. բայց ի՞նչ կրնար տեսնել։

Դրադարանը գոցուած էր։

Սենեակը կարգի դրուած էր։

—Մտածել թէ այս դարանն է...

Սակայն չատ ամուր երեւոյթ մը չունի։

Պատուհանն հրեց։ Փեղկերն ընդդիմացան։ Ամուր գոցուած էին։ Լա Հէյոն խոհանոց վերադարձաւ։ Այն դուռն որ խոհանոցէն սպասաւորաց յարկը կ'առաջնորդէր և անոր սեղանատունն ու միւս խուցերը, գոցուած էր նմանապէս։

Վիրժինի կասկած չունէր, այսու հանդերձ խոհեմ էր։

Լա Հէյոն շրջան ըրաւ, կարծելով թէ պիտի կրնայ վանդակորմէն անցնիլ, բայց վանդակն ալ գոց էր։

Ի՞նչ ընել։ Ի՞նչ էր իր նպատակը։ Ինքն ալ չէր գիտեր։ Անդիմադրելի ձգտում մը կը մղէր զինքը մօտենալու այդ դրամարկղին որուն կողերուն մէջ այդպիսի հարստութիւն մը պահուած կար։

Այնպէս կուգար իրեն թէ հաճոյք պիտի զգար անոր ձեռք դպցնելով, զայն շօշափելով, անոր մօտ գտնուելով։

Եւ կը զրկուէր այդ հաճոյքէն։

Ուստի իր գործին վերադարձաւ, բայց այլ եւս միտքը տաք չէր աշխատութեան վրայ։ Բրածը թողածը չէր գիտեր։

Իրիկունը, Վիրժինի հետ ընթրեց յետոյ, երբ Շանդելրըլէ դարձաւ, նորէն խօսք բացաւ ամուսնոյն։

—Գիտե՞ս։ Ես ալ տեսայ։

—Ի՞նչ բան, հարցուց Միռ-ա-Մօռ զարմացմամբ, քանզի արդէն մոռցած էր։

—Ոսկին։

Մարդը ստրուռ մը ունեցաւ։

—Ինչպէ՞ս ըրիր։

Կինը պատմեց։ Ըսաւ թէ յետոյ փորձած էր խուցէն ներս մտնել։ Ցայնժամ, գիւղացին՝ կատաղաբար կնոջը թեւէն բռնելով, իր բոլոր զօրութեամբը սեղմեց զայն։

—Ի՞նչ է միտքդ, կնի՛կ։

—Ոչինչ. պարզապէս կը զուարճանայի...

—Իրա՞ւ ես։

—Ի՞նչ, կը կարծես թէ այդ ծերուկին ստակը յափշտակելու փափա՞գ ունիմ։

—Դէմքիդ նայելով, չեմ կրնար հաւատալ զրոյցիդ։

Ուսերը բարձրացուց եւ լռեց։ Կինը թեւը թողած էր։

Գիշերը տխուր եւ լռիկ անցուցին։ Միակ աղմուկը որ կը լսուէր ջաղացքին անիւն էր որ կը ճանչէր։ Ժամ ինինն մօտ, պառկած ժամանակը, Լա Հէյոն մռմռաց։

—Այդչա՜փ ոսկիով քանի՛ տարլակ ցորեն կը գնուի։

Միռ-ա-Մօռ չպատասխանեց։ Ինք յուսի մտածումներ ունէր։ Պառաւական մարդուկը կը քնանար։

Այդ օրէն ի վեր, Լա Հէյոնի կեանքին միակ նպատակն եղաւ տեսածը անգամ մըն ալ տեսնել,—այդ հարստութիւնները։

Բայց որուն չէր կրնար դղեակ երթալ առանց պատրուակի մը եւ պատրուակ չէր կրնար գտնել. Թէյնի Տունը երթալու համար սպասեց որ կիրակմուտն անցնէր։

Ամէն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը, երեք օր կը մնար դղեակին մէջ։

Բայց առիթը չներկայացաւ։

Ի զուր անցաւ ու դարձաւ պատուհանին առջեւէն։ Բան մը չտեսաւ։ Դրադարանը փակ կը մնար։ Ոսկին ու պանքաթուղթերն անտեսանելի էին։

Բանի կը մտածէր այդ բանին վրայ, արիւնը գլուխը կ'ելլէր։

Եւ միշտ, միենոյն խորհրդածութիւնը կ'ունենար։

—Ծե՛ռ դիւրին է այս գործը։

Երբ Շանդելրըլէ կը դառնար, Միռ-ա-Մօռ կը նշմարէր նորա մռայլ դէմքը, մտահոգութիւնը։

Գեղջկուհին սովորաբար չատ ժրաջան էր իր գործերուն մէջ։ Հիմակ, ժամանակէ մը ի վեր, աղին անդին կը թափառէր, օրն ի բուն մտածելով, գործերն երբեմն վրայ թողած, իր հաստատուն գաղափարին բոլորտիքը դառնալով, և մերթ ընդ մերթ աչքերուն ծայրովը Միռ-ա-Մօռի նայելով, որպէս թէ ինքնին հարցնէր.

—Եթէ փափաքներս իրեն հաղորդեմ կ'օգնէ՞ ինծի։

Վերջապէս օր մը ամէն բան խոստովանեցաւ։ Կրակին մօտ նստած էին։ Գիշերներն սկսած էին ցուրտ և մառախլապատ ըլլալ Պէօվրոնի երկայնութեամբ, և ամենէն սաստիկ եղեամներ առաւօտուն կը ծածկէին արօտատեղեաց խոտերն որք արշալոյսին՝ շաքարի փոշւոյ անձուն գոչտերու կերպարանքը կ'առնէին։ Այրը կը քաշէր իր ծխափողը։ Կինը կը մտածէր, դիտելով եղեւնիի ոստերուն ճարճատուն բոցերն որք կը լափլիզէին սեւ ու բարձր լոյն չփինն։

—Ինծի նայէ՛, մա՛րդ։

—Ի՞նչ կայ։

—Թերեւս կարելի ըլլայ ստակ փոխ առնուլ իրմէ։

—Ոսկի՞ն։

—Հայր Բուրաժօէն։ Այնչա՛փ չատ ունի։

—Եւ ի՞նչ ընելու համար։

—Այդ ալ հարցնելու բա՞ն է։ Հող կը գնենք։ Մաս մաս կը հատուցանենք։ Պայմանաժամի մասին այնքան խիստ ըլլալու չէ։ Ժամանակ կ'ունենանք վճարելու։

—Ջաղացքը կը բաւէ մեզ։

—Մենք չատ աղքատ ենք։ Շաբաթը մէկ անգամ խոզի միս ու կաղամբ եւ մնացեալ օրերը գետնախնձոր ու լուբիա ուտելու տեղ, երկուշաբթիէն մինչեւ կիրակի միս կուտեմ, եւ միշտ ախորժով։

—Ես ալ այնպէս։

—Ուրեմն ի՞նչ ընենք։ Այդ հայր Բուրաժօն այնքա՛ն ստակ ունի։

—Ունեցածն իրն է։

—Գիտեմ, այո՛։ Բայց կը կարծես թէ իրեն վնաս մը կը հասնի՞, եթէ փոքր մաս մը առնուն ձեռքէն։

—Բայց մենք պէտք մը չունինք։

—Դուն, թերեւս... բայց ես, կ'զգամ թէ այնքան զօրաւոր չեմ այլ եւս։ Առեն առեն ցաւեր կ'զգամ մարմնոյս վրայ։ Զգուշանալու պէտք ունիմ։

Միռ-ա-Մօռ խեղկատակ ձեւով մը իր կինը դիտեց։

—Հայր Բուրաժօ բան մը չունի մեզ փոխ տալիք և ոչինչ փոխ պիտի տայ։ Ասկից զատ, մենք բանի մը պէտք չունինք և կ'արգելում քեզ իրմէ ողորմութիւն խնդրել։

Լա Հէյոն լռեց քանի մը վայրկեան։

—Գիտե՞ս, մա՛րդ։ Ես ապահով եմ թէ ինքը եւ ո՛չ իսկ հաշիւը գիտէ բոլոր այդ ոսկիներուն ու պանքաթուղթերուն զորս դրադարանին մէջ կը դիզէ։

—Այդ իր գործն է։ Մեզ չվերաբերիր։

(Շարունակելի)

ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Սոֆիայի կառավարութիւնն որոշեց վաղ ընդ փոյթ կարգադրել տասն ու կէս միլիոն ռուբլիէն մնացեալ պարտքը, զոր Ռուսիոյ կը պարտի ռուս բանակին Պուլկարիոյ մէջ բնակութեան փոխարէն։

Այս որոշման պատճառը սա է թէ ռուս կառավարութիւնը, Պուլկարիայէն այսպիսի առնելիք մ'ունենալուն վրայ պնդելով, կ'առարկէ այժմ թէ Պուլկարիա չէ կարող փոխառութիւններ կնքել և իւր երկաթուղիները գըրաւ տալ, զի պուլկար ազգին հանրական հարստութեան վերաբերեալ ամեն առարկայք բնական երաշխաւորութիւն են ռուս կառավարութեան Պուլկարիայէն ունեցած առնելիքին։

Պուլկարիա չուզեր այս բանին ներքեւ մնալ, հետեւապէս մասնակի փոխառութեամբ մը այն պարտքը բոլորովին բառնալու համար կարգադրութիւն մը կը խորհի։

Գ. ՆՈՐՏԵՆՖԵԼՏ, Մաքսիմեան թընդանօթները շինող գործարանին (Լոնտոն) տնօրէնը, սնանկացաւ, և իւր բոլոր անձնական ստացուածքը թողուց առնելիքատէրերուն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մայր-Դիւան Ազգային Ժողովոյ

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայրը Նոր Տարւոյ և Ս. Ծննդեան տօնին շնորհաւորութեան պաշտօնական այցելութիւնքն պիտի ընդունի Ս. Ծննդեան երկրորդ օրը, կիւրակէ 7 յունուար, ժամ 7ին։

Հետեւապար կը հրաւիրուին Ազգ. Երեսփոխանք, Վարչութեան անդամք, Տեսուչ Խորհուրդք, Թաղ. Խորհուրդք, Կրթական Ընկերութեանց Ներկայացուցիչք և այլ պաշտօնական մարմինք՝ նոյն օրն որոշեալ ժամու ներկայ գտանիլ ի Պատրիարքարան Դուռ Դարուն, առաջնորդութեամբ Մայր-Դիւանի ներկայանալու համար Նորին Ս. Սրբազնութեան։

Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Ներսէս Ս. վարդապետ, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ Պատրիարքարան գնաց և իւր պաշտօնի գլուխն անցաւ։

Սամաթիոյ երից Թաղից Աղքատախնամ ընկերութիւնը կը խնդրէ մեզմէ հրատարակել իր շնորհակալիքն յայտնել առ Մեծ. Գէորգ էֆ. Գափամաճեան որ Ծննդեան տօնին առթիւ 3500 քաշ ածուխ, երեք ոչխար եւ 70 քաշ հաց նուիրած է ընկերութեան, աղքատ ընտանեաց բաշխելու համար։

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ս. Ծննդեան այցելութիւններէ ազատ մնալու համար, Խմբագրութեանս միջոցաւ Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցին մէկ մէկ մեճիտ նուիրած են՝

Տեարք՝

Սահակ	էֆ. Ղազարոսեան
Միհրան	» Յովակիմեան
Յովակիմ	» »
Բարսեղ	» Ս. Մանուկեան
Տիգրան	» »
Մկրտիչ	» »
Խաչիկ	» Կամսարական
Յակոբ	» Գէնկեան
Գառնիկ	» Սարգսօֆ
Գառնիկ	» Ֆնտըքլեան
Գաբրիէլ	» Էլիկիւզէլեան
Յաբեթիկ	» Նէվրուզ
Բարսեղ	» Ղազարոսեան
Գէորգ	» Թօփալեան
Տօքթոր Ս.	» Յակոբեան
Տիրան	» Յակոբեան
Յովհաննէս	» Եսայեան
Յովակիմ	» Քալէմքեարեան
Անտոն	» Ազատեան
Աւետիս	» Եօրտամեան
Գէորգ	» Պէյլէրեան
Վսեմ. Մաթէոս	» Ինճեան
» Արիս	» Ինճեան
Յարութիւն	» Դրաճեան
Յարութիւն	» Գամպէր
Գողոս	» Յ. Աստարճեան
Սմբատ	» Յ. Աստարճեան
Վսեմ. Գաբրիէլ	» Նորատունկեան
Միհրան	» Զօպանեան
Շնորհք	» Նազաչեան
Յակոբ	» Սէլվաճեան
Եզեկիէլ	» Ն. Մոսափեան
Արմենակ	» Մանուկեան
Սարգիս	» Թաչճեան
Ահարոն	» Մանուկեան
Թադէոս	» Բալաւճեան
Կարապետ	» Մալքարալըեան
Նշան	» Փօյաճըեան (Փօփօքեան)
Գառնիկ	» Աստուածատուր
Սանտրօ	» Բալճեան
Յակոբ	» Լեւեան
Ալեքսան	» Խօրասանճեան
Նշան	» Գարագաշ (Բէյօ)
Միհրան	» Ն. Շիրինեան
Վսեմ. Տիգրան	» Եաւուֆեան
Յակոբ	» Ս. Փօղոսեան եղբարք
Տիգրան	» Կիւմիւշկերտեան

ԱԶԴ

Ազգային Կեդրոնական Վարժարանի Խնամակալութիւնն հարկ կը համարի յիշեցնել յարգոյ ուսուցչական մարմնոյն և պատուարժան ծնողաց թէ, ինչպէս որ նախապէս ծանուցուած էր, վարժարանին դասախօսութիւնք պիտի սկսին վերստին յառաջիկայ երկուշաբթի առաւօտէն, 8 յուն. 1890։

Դառըգիւղի Արամեան երկսեռ վարժարանը պիտի բացուի յառաջիկայ երկուշաբթի օր։

Հանգուցեալ Արամ էֆ. Գավաֆեանի դիազննութիւնը կատարող բժշկաց տեղեկագիրը մատուցուած է առ որ անկ է։ Այդ տեղեկագիր, զոր ստորագրած են վեց բժիշկներ, կ'եզրակացնէ թէ մահուան անմիջական պատճառն եղած է թոքային կաթուած (apoplexie pulmonaire)։ Դիազննութիւնը կատարող բժիշկներն են՝ Վսեմ. Տամատ Մահմուտ փաշայի կողմէ՝ Տօքթ. Եագուպեան և Գամպուր Օղլու, Գավաֆեան ընտանեաց կողմէ՝ Տօքթ. Ինճիրեան, Նուրեան և Սարէլ, և Բերայի ոստիկանութեան բժիշկը Տօքթ. Լուիճի պէյ։

«ԱՐԵՒԵԼՔ» չպիտի հրատարակուի վաղը Ս. Ծննդեան Տօնին առթիւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Ատանայի կուսակալ անուանուեցաւ Շաքիր փաշա, կառավարիչ Սարուխանի (Այտըն)։

Բաղէշի Ճապաղջուր գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Հիւսէյին Րիւշտի էֆէնտի, գեր-անօրէն թըղթակցութեանց դիւանին գաղթականաց ընդհանուր վարչութեան։

Բաղէշի նախնական դատարանին երկրորդ նախագահ անուանուեցաւ Ճէմիլ էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի օգնական նոյն դատարանին։

Բաղէշի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Լաթիֆ էֆէնտի, շրջանաւարտ Իրաւաբանական վարժարանին։

Վանայ Կավաշ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Բաղըշ պէյ, գայմագամ Գէյթ-իւլ-Շէպապի եւ նորա յաջորդեց Շամրէլի հրաժարեալ գայմագամ Մէհմէտ Նեճիպ էֆէնտի։

Պաղտատի Տիվանիյէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Եաղուպ էֆէնտի, գայմագամ Նէճէֆի։

Նոյն նահանգին Նէճէֆ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Պէքիր էֆէնտի, գայմագամ Սէմավէի։

Նոյն նահանգին Սէմավէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Խալիլ էֆէնտի, գայմագամ Տիվանիյէի։

— —

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ զինուորական գընդապետ Զիհնի պէյի, որ Կրէտէ ղրկըւած էր տեղւոյն ժանտարմներու գունդը կազմակերպելու համար։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Տիարպէքիրի հետեւակ զօրաց գնդապետ Մէհմէտ Ալի պէյի։

— —

ԱՒԱԳԱՆԻՆ՝ ՀԻՒԱՆԴ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոս երէկ դարձեալ Բ. Դուռը չգնաց իւր հիւանդութեան պատճառաւ։ Վեհ. Սուլթանը Թիկնապահներ և արքունեաց բժիշկներէն Խալէթ փաշան ղրկած է Մեծ-Եպարքոսի ապարանքը, Ն. Բարձրութեան առողջական վիճակին վրայ տեղեկութիւն առնելու։ Սպարապետ Բարձր. Ալի Սայիդ փաշա և Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա եւս կը տառապին ինֆլուէնցայէ։

• •

Վեհ. Սուլթանն իմանալով Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Մինիր փաշայի հիւանդութիւնը, պալատական պաշտօնեայ մը ղրկած է Ն. Վսեմութեան ապարանքը, ողջութիւնը հարցնելու համար։

Մինիր փաշա բոլորովին ապաքինելու մօտ է և կը յուսացուի որ մէկ քանի օրէն կարենայ իւր պաշտօնի գլուխն անցնիլ։

• •

Կայս. Թիկնապահ Սգրէքեր փաշա մի քանի օրէ ի վեր հիւանդ է և կը դարմանուի գերմանական հիւանդանոցին մէջ։

— —

ԿՐԷՏԷ

Կրէտէի կուսակալի փոխանորդ և արտասովոր հրամանատար Շաքիր փաշա պաշտօնապէս ծանուցած է կայս. Իրատէի այն մասն որ ընդհանուր ներում կը շնորհէ քաղաքային յանցաւորաց։ Այս առթիւ կղզւոյն պաշտօնական լրագրոյն մէջ հրատարակեալ ցանկի մը համաձայն 41 անձինք արժանացած չեն ընդհանուր ներման և դատապարտուած են զինուորական ատեանին կողմէ։

— —

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ամերիկեան դեսպան Պ. Սոլոմոն Հիրշ և Ֆրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Էմպէր երէկ Բ. Դուռը գնացին և յաջորդաբար տեսակցեցան Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

— —

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՄՆՏՈՒԿ

Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Մեծ. Պետրոս էֆէնտի Փափազեան՝ Առեւտրական նախարարութեան որոշմամբ վերահաստատուած է Պոլսոյ Ապահովութեան Մնտուկի գեր-գանձապետի պաշտօնին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, Պետրոս էֆէնտի Վերաքննիչ ատենի վճռով բոլորովին անմեղ հռչակուած էր ծանուցեալ դատին մէջ որուն մանրամասնութիւններն հրատարակած ենք արդէն։ Այսպիսի հաւատարիմ և պատուաւոր պաշտօնեի մը դէմ եղած զրպարտութեանց անհիմն լինելն որքան ուրախալի պարագայ մըն է, նոյնքան և արժան է այս առթիւ գովութեամբ յիշատակել Առեւտրական նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշայի այս խնդրոյն մէջ ցոյց տուած անկողմնակալ և արդարակորով ընթացքն, ճշմարտութիւնն երեւան հանելու համար։

— —

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆԱՑ ՀԱԳՈՒՍՏԸ

Կայս. կառավարութիւնը փափաքելով օսմանեան զօրաց հագուստներն աւելի կանոնաւոր և բարեձեւ վիճակի մը փոխել, Գերմանիայէ բերել տրուած է մէկ քանի ձեւք գունաւոր հագուստներ։

Նախընթաց օր Սպարապետի Դրան մէջ այս հագուստներ տարբեր հասակ ունեցող երեք զինուորներու հագցուեցան և երէկ ալ այդ հագուստներու նմոյշները կայս. պալատ ղրկուեցան։

Այս հագուստներու իւրաքանչիւրն ունի իւր գոյնին համապատասխանող մոյկ, ջրաման և փամփուշտ դնելու տեղեր։

Կըսուի թէ ամառուան եղանակին մէջ օսմանեան բոլոր զինուորք սպիտակ հագուստներ պիտի կրեն։

— —

ՄԱՀ Պ. ՄԻՍԱՅԻԼԻՏԵՍԻ

Յունարէն Անէօլէ լրագրոյ արտօնատէր և խմբագրապետ Պ. Եվանկէլինոս Միսայիլիտէս մեռաւ երէկ ի ծեր հասակի։ Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր ժամ 6ին ի Ֆէներ։ Հանգուցեալը Կ. Պոլսոյ հրապարակագրաց երիցագոյն անդամներէն էր և յիսուն տարիէ հետէ կը հրատարակէր նախ Զմիւռնիոյ մէջ և ապա ի Կ. Պոլիս, յունատառ և թրքաբարբառ Անէօլէ լրագիրն։

— —

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հանրային պարտուց վարչութեան անցեալ դեկտեմբեր ամսոյ հասոյթն եղած է 267,451 ոսկի, որոյ 6461 ոսկին՝ վեց անուղղակի տուրքերէ, 187,500 ոսկին՝ Րէժիի վարչութենէն, 2672 ոսկին՝ տասանորդի տուրքէ և 12,668 ոսկին՝ Արեւելեան Րումէլիի տուրքէ։

Այս տարուան դեկտեմբեր ամսոյ հասոյթը բաղդատելով նախորդ տարւոյ նոյն ամսոյ հասոյթին հետ, որ էր 272,578 ոսկի, այս տարի 5127 ոսկւոյ հասոյթի նուազութիւն մը կը նշմարուի։

— —

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական Թղթատարութեան նախորդ տնօրէն Պ. Լագօմպ, որ վերջերս հրաժարեցուցուած էր իր պաշտօնէն, երէկ առաւօտ անձնասպան եղաւ Մեսաժըրիի Կօստա շոգենաւուն մէջ, ռեւոլվերի հարուած մը պարպելով գլխուն։ Պ. Լագօմպ երկու ամսէ ի վեր մտային խանգարումէ ունէր և կը դարմանուէր ֆրանսական հիւանդանոցին մէջ։ Ֆրանսա վերադառնալու համար չորեքշաբթի օրը յիշեալ շոգենաւը նստած էր որ կը մեկնէր երէկ իրիկուն։ Իւր գոյքերուն մէջ խնամով քննած էին որ զէնք չը գտնուի, սակայն կ'երեւի թէ Պ. Լագօմպ միջոց գտած էր հագուստին տակ ռեւոլվեր մը պահելու, որուն միջոցաւ ինքզինքը զարկաւ։ Պ. Լագօմպ տարիքոտ անձ մըն էր և այս պատճառաւ ֆրանսական կառավարութիւնը հանգստեան կոչած էր զինք Պատուոյ Լէգէոնի խաչը նուիրելով նըման, ի վարձատրութիւն անոր երկարամեայ ծառայութեանց։ Մարմինը շոգենաւէն հանելով, ֆրանսական հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ։

— —

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բարձրագոյն վարժարանաց տնօրէն Ազիզ պէյ, որ Իրաւագիտական վարժարանի տնօրէնի հրաժարումէն ի վեր, առժամապար կը վարէ նոյն վարժարանի տնօրէնութեան պաշտօնը, վերջնապէս հաստատուած է այդ պաշտօնին մէջ։

Հաքիքաթ այս առթիւ գոհունակութիւններ կընէ այդ վարժարանի դասախօսութեանց անկման վիճակին վրայ եւ յոյս կը յայտնէ թէ Ազիզ պէյ ի գործ պիտի դնէ հարկ եղած բարենորոգումները։ Թուրք թերթը կառաջարկէ ուսուցիչներու մասնաժողովի մը միջոցաւ կանոնաւորել ուսմանց ծրագիրն, ջնջել մէկ քանի աւելորդ դասեր և հաստատել նոր և կարեւոր դասեր։ Հաքիքաթ աւելորդ դասերու առթիւ իբրեւ օրինակ առաջ կը բերէ ընդհանուր պատմութեան դասն և անոր տեղ կ'առաջարկէ աւանդել օսմանեան իրաւագիտութեան պատմութիւնը։

— —

ՈՃԻՐՔ

Նախընթաց գիշեր ժամը կը տըրուէր Բերայի ոստիկանատան՝ թէ Ճիհանկիրայ փաշի հարկապահ Ճէմիլ պէյ սաստիկ արբեցած՝ Պալըգ-Բազարի փառահամբաւ տանց միոյն մէջ աղջիկներ կը ծեծէր ու կարասիները կը կոտրէր։ Անմիջապէս Հիւսէյին էֆ. և Նուսուհի էֆ. անուն երկու ոստիկանք յիշեալ տունը ղրկուեցան. սակայն Ճէմիլ պէյ դուրս ելած էր անկից և իւր չարագործութիւններն ի գործ կը դնէր մօտակայ գինետան մը մէջ։ Ոստիկանք իրաւունք չունենալով զինուորական մը ձերբակալելու, Նուսուհի էֆ. քաղաքավարութեամբ խնդրեց Ճէմիլ պէյէն որ հանդարտ մնայ և դուրս ելնէ։ Իբր միակ պատասխան, գինովը ապտակ մը զարկաւ ոստիկանին և ռեւոլվերի հարուած մը պարպեց կուրծքին։ Նուսուհի էֆ., որ 25ամեայ երիտասարդ մըն էր, վայրկենական կերպով մեռաւ։ Այն ատեն Հիւսէյին էֆ. մարդասպանին վրայ յարձակեցաւ, զէնքը ձեռքէն խլելու համար. սակայն Ճէմիլ պէյ երկրորդ հարուած մը պարպեց և ձախ բազուկէն վիրաւորեց Հիւսէյին էֆէնտին։ Այս կրկին ոճրագործութիւններէն յետոյ, Ճէմիլ պէյ խոյս տուաւ Գասըմ-Փաշայի կողմէն։ Բազմաթիւ զինուորք ու ոստիկանք ղրկուած են ետեւէն, սակայն մինչեւ երէկ իրիկուն ձերբակալուած չէր մարդասպանը։

—Երէկ պատմեցինք թէ անցեալ գիշեր Մալթէի պաշտօնատան առջեւ երկու զինուորականք վիրաւորուած էին, մին Խարբերդցի Մէհմէտ և միւսը Ժարմընալը Մէհմէտ և թէ առաջինն անմիջապէս մեռած էր։

Արդ. վիրաւորեալն եւ Ակսիէի թաղապետէն Հաֆըզ էֆէնտի, որ այդ երկու զինուորականաց հետ կը գտնուէր, հարցաքննուելով պատմած են թէ, երբ երեքն ի միասին Գարագէօզի կահուէին կ'անցնէին կըռիւ մը կը ծագի երկու Մէհմէտներու միջեւ և երբ Սուլթան Պէյազիտ կուգան կռիւը կը սաստկանայ, յանկարծ Խարբերդցի Մէհմէտ դաշոյնով կը վիրաւորէ Ժարմընալը Մէհմէտը. սա եւս իւր դաշոյնով կը վիրաւորէ Խարբերդցի Մէհմէտն, որ քիչ յետոյ կը մեռնի։

Վեհ. Սուլթան իմանալով այս դէպքը, հրամայած է որ, յետ նախնական քննութեանց, թուղթերն յանձնուին Սպարապետի Դրան զինուորական ատենին, ուր դատուին ամբաստանեալք։

— —

ՍՈՎՆ Ի ՀԻՃԱԶ

Հիճազէն Պօսֆօր Լէֆէօ-Լէնի ուղղեալ նամակ մը սրտաճմլիկ նկարագրութիւն մը կընէ այդ գաւառի մէջ տիրող թշուառութեան։ Թղթակիցն, ի մէջ այլոց, հետեւեալ տողերը կը գրէ.

Թշուառութիւնը կարի սաստկացած է ի Հիճազ ուր երեք տարիէ հետէ չէ անձրեւած։ Պէտէվիք իրենց հօտերէն զատ ապրելու ուրիշ միջոց չունին, և այս վերջինք կը մեռնին երաշտութեան պատճառաւ։ Այդ վայրենանն է առաջ զոր կ'ընտրեն անգլիացիք՝ հնդիկ աղքատները դուրս հանելու համար։ Դեռ կային հազարի չափ ողորմելի անդ խայծի հպատակներ վերջին ուխտագնացութենէն մնացած, որք Ճիտտէի փողոցներուն մէջ կը պառկին ուր թափառող շանց ձեռքէն կը խլեն աղտեղութիւններն որոնցմով կը յագենան։ Պօմպէյէ մեկնող վերջին շոգենաւուն 215 խեղճ պէտէվիներ հանեց Ապու Սաատ մեզարանոցն. միայն այդ թշուառ ողջ ընդհանուր (8էն 10 Փր.) փոխադրուած են և իրենց սննդեան բաւականութեան դրամ խոկ չունին։ Կըսուի թէ Հնդկաստանի մեծահարուստ բաժնն փոխանակ իրենց ուխտի երթալու՝ իրենց տեղ աղքատներ կը ղրկեն, վճարելով անոնց ճանապարհի ծախք որ ջնջին գումար մըն է։

Կայս. հրամանաւ Ազատարարի Հըքաթրամ շնորհուած է Պէքիր Մուսթաֆա անուն զինուորի մը և Նաֆի անուն նեցուկարի մը, որք Սէրայ Պրունի առջեւ ծովն ինկած զինուոր մը ազատած էին իրենց կեանքը վտանգի ենթարկելով։

—Եղեռնագործ ատեանն, երէկ, դատելով սեննեկապաս Ալի Րիզան, որ Թէթմա խմբի էֆէնտիին սեղանէն 28000 դրուշի չափ դրամ գողցած էր, կրկին անգամ դատապարտեց երեք տարուան շղթայակապ աքսորութեան, որովհետեւ վճռաբեկ ատեանը բեկած էր նոյն դատարանին կողմէ նախապէս արձակուած վճիռը։

—Պոլսոյ ոստիկանաց տնօրէն Ահմէտ պէյ և Ոստիկանութեան նախարարութեան մէկթուպճի Րաղըպ պէյ, որք մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էին, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ իրենց պաշտօնատեղիները գնացին։

—Ադրիանուպոլսոյ յունաց մետրապոլիտն հրաժարած ըլլալով, իրեն յաջորդած է Լէմնի մետրապոլիտ Տ. Կիրիլոս։

—Մուհիպ գրոյց մը կը յիշէ թէ մայրաքաղաքիս մէջ նոր դրամատուն մը հաստատելու խորհուրդ կայ. այդ դրամատան տնօրէնութիւնը պիտի յանձնուի եղեր սեղանաւորական բարձր դասու պատկանող երեք երեւելի անձանց։

—Մանաստըրէն կը գրեն թէ ինֆլուէնցան այդ կողմերն եւս տարածուած ըլլալով, վարժարանք փակուեր են առժամեայ կերպիւ։

—Սամսոնէն կը գրեն թէ մէկ քանի ամիսէ ի վեր համաճարակ հիւանդութիւն մը երեւան ելած է անդ։ Վարակուողք կը տառապին եղեր տկարութենէ, գլխու, թեւի և մէջքի թեթեւ ցաւերէ, տաքութենէ և հազէ։ Այս հիւանդութիւն ոչ է ցաւալի հետեւանք մը չունենար եղեր, զի վարակուողք մէկ քանի օրուան անհանգստութենէ յետոյ բոլորովին կ'ապաքինին։

—Եղեռնագործ ատեանն երէկ դատեց Կէտիկ Փաշացի Միհրան անուն սեղանաւորի մը որդին, որ կեղծ չէք մը վաճառած էր ի Պաղչէ Գափու սեղանաւոր Փիլիպպոս աղայի և այսպէս նորա վաթսուն ոսկին չորթած։ Ատեանը յետ դատավարութեան, դատապարտեց Միհրանն երեք ամսուան բանտարկութեան, այդ վաթսուն ոսկւոյ հատուցման և մէկ ոսկւոյ տուգանաց։ Իսկ Նիկոմիդիոյ կայս. գործարանին պաշտօնեայներէն Բաշիտ էֆէնտի, որ իբրեւ Միհրանի ընկեր ամբաստանուած էր, անպարտ արձակուեցաւ, որովհետեւ հանրային իրաւանց փաստաբանէն ո՛չ է կէտ մը նշմարուած չէր անոր ընթացքին մէջ։

—Երէկ ի Ղալաթիա գինիի մաքսատան առջեւ քառասուն տարեկան մարդու մը դիակը գտնուեցաւ։ Յետ քննութեան հաստատուեցաւ թէ այդ մարդ մէկ քանի օր առաջ մեռած էր, սակայն կարելի չեղաւ ստուգել թէ ո՛վ է, թէեւ յայն ըլլալն կերպով մը կարելի եղաւ ճշդել։

—Կայս. հրամանաւ Իմթիազի շքանշաններ տրուած են այն զինուորաց, որք թէեւ արձակեալ, սակայն վերստին յանձն առած են զինուորական ծառայութիւնը։

—Վեհ. Սուլթանն իմանալով Իւր առաջին խնամ Եաւուֆ էֆէնտիի մօր մահը, հրամայած է կայս. մասնաւոր Արկղէն վճարել յուղարկաւորութեան ծախքը։

—Գում-գափուի ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Կարապետ անուն վաշխառուի չարագործ մը ու ընկերներն, որք այդ կողմերն ամեն անկից տուն կը կողոպտէին բանութեամբ և այլեայլ դատապարտելի միջոցներով։

ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կրթական նախարարութեան վերջին մի հրամանն կ'արտօնէ եւ զիս փութալ ծանուցանել պատուարժան ծնողաց թէ վարժարանիս դասախօսութիւնք որ տիրող հիւանդութեանց պատճառաւ պահ մը դադրած էին, պիտի վերսկսին ընդ առաջ լուրջ հսկողութեամբ, Ս. Ծննդեան յաջորդող երկուշաբթի օրն։

Հիմնադիր-Տնօրէն

Տ. Մ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

Գում-գափու, 5 յունվ. 1890

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Մատրիտ, 16 յուն.

Թագաւորն հանգարտ գիշեր մ'անցուց. եթէ անակնկալ փոփոխութիւն չըլլայ, քիչ օրէն բոլորովին կ'ապաքինի։

Զանզիպար, 16

Զանզիպարի մաքսերուն գերմանական ընկերութեան կողմէ վարձակալութեան վերաբերեալ կարգադրութիւնք խմբագրեցաւ և ստորագրեցաւ Զանզիպարի սուլթանին և Արեւելեան Ափրիկէի գերմանական ընկերութեան լիազօրաց կողմէ։ Այս կարգադրութեամբ երկուց կողմանց շահերը կը պաշտպանուին։

Զանզիպար, 15

Էմին փաշայի հիւանդութիւնը կրկնեցաւ։ Իւր վիճակ շատ ծանր է։

Լոնտոն, 16

Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կ'ընէ 5 0/0 օսմ. արժեթղթոց կարեւոր գողութեան մը հեղինակները գտնելու համար, որ յունուար 12ին գործուած է Փարիզի և Լոնտոնի միջեւ։ Այս արժեթղթք Պուլոննէ կը ղրկուէին և 20էն 100 ոսկինոց 50 հատ օսմ. թուղթք էին, և ասոնց հետ կային նաեւ Մեքսիկայի Ազգ. Դրամատան 25 արժեթղթք։

Փեթերսպուրկ, 16

Պաշտօնական Օրագիրը կը հրատարակէ Կայսեր կողմէ Մոսքուայի կուսակալին ուղղեալ երախտագիտական նամակ մը։

Զարն, Ամանորի առթիւ, կ'աղաչէ Աստուծոյ որ յառաջագային եւս հայրենեաց ներքին ոյժերն անընդհատ զարգանան խաղաղութեան մէջ, որ ամենուստ կը փափաքուի և զմեզ բարերաստ կը կացուցանէ։

Մատրիտ, 16

Նախարարական տագնապին լուծման համար բանակցութիւնք վերսկսան։

— —

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Լիզպոնա, 17 յուն.

Երէկ գրոյց պտըտեցաւ թէ Բորդուկալի թագաւորն յայտարարեր էր իր մարդոց թէ յաւիտեան չպիտի կրէր իր ունեցած անգլիական պատուանշանները։ Վերջին առնուած տեղեկութեանց համաձայն, այս լուր սըխալ է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 5 յունուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (Պանքայի)		109 1/8
3 » » » (վճարելի)		108 3/4
3 » Փարիզի » (պանքայի)		22 97 1/2
» » » (վճարելի)		23 5

Օսմանեան Քօնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց (Միաց. Ս. Սերի)		19 20
Պօրսայի գոցուելէն վերջ	»	19 20
Բերայի մէջ	»	19 20
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	19 23
Կէս օրին	»	19 23

ԽՈՒԹԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	45 20
Այս առաւօտ	45 22
Կէս օր	45 22

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սերի	41
»	B. »	24
»	C. »	19 23

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Օսմանեան Պանքա	Անգլ.	Լր.	4 18
Գրեսի Քէնէրալ	Օսմ.	»	8 25
Գանք ու Գազ	»	»	7 6
Սօս. Շոգեն. է վայեր	»	»	4 30
Թրամուեյ	»	»	470
Րումէլի երկաթուղի		Ֆր.	75 75
Օգլուքանի ու Բրիօրիթէ		»	— —
Բաժնեթուղթ Լոտերիի			124

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	դրշ. ...	100
20 Ֆրանգնոց	» ...	87 30
Անգլիական ոսկի	» ...	110 14
Իմփէրիալ	» ...	91
Ֆիորին	» ...	51 10
Րուպլի Թղթադրամ	» ...	8 30
» արծաթ	» ...	— —
Մէճ. արծաթ (ատրր)	» ...	108 20
Վէշլոց	» ...	103 10
Հինգլոց	» ...	103 10
Մէթալիք	» ...	100 20
Թալէրի	» ...	8

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Փարիզ, 16 Յունվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթը 3 %	87 47 1/2
» » 4 1/2 %	106 70
Օսմանեան Քօնսոլիտէ Սերի Դ.	18
Օսմանեան երկաթուղի	76 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	530
Պանք Օթօման	535
Գրեսի Լիոնէ	712 50
Իտալական Ռանթը 5 %	93 45
Հելլենական 5 %	462 50
Բրիօրիթէ Թիւրք	487 50
Եգիպտական միացեալ	470
Պանք տը Բարի	807 50
Օսմ. մաքս. արժեթղթ.	403 75
Սուէզի ջրանցք	2272 50
Սպանիական արտաքին	71 11/16
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 25

Լոնտոն, 16 Յունվ. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. Քօնսոլիտէ	97 5/8
Օսմ. » Սերի Դ.	17 3/4
» » » գոց	— —
» » » Ա.	41 5/16
» » » Բ.	24 9/16
» » » Գ.	17 3/4
Փոխառութիւն 1877	101 1/4
Պանք Օթօման	11 3/8
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	92 3/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	103 9/16
Տայրա Սանիէ	82 3/4
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօդշիլտ)	102 1/2
Հելլենական 5 %	91 1/2
Մոնօբոլ »	74 3/4
Իտալական 1889	94 1/4
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 25

ՓԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Փարիզ, 16 Յունվ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթը 3 %	87 53
Օսմանեան Քօնսոլիտէ Դ.	18 05
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
Եգիպտական միացեալ	470 62 1/2

Վիեննա, 16 Յունվ. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	38 49
» Րէժիի բաժնեթուղթք	անփոփոխ
Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	118 60

Պերլին, 16 Յունվ. ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	20 42 1/2
Րուպլի Թղթադրամ	225 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	85 20
Օսմանեան Քօնսոլիտէ Սերի Դ.	17 90

ՎԱՂԱՄԵՌԻԿՆ

ԱՐԱՄ ԳԱՎԱՖԵԱՆ

«Դու խեղ, որդեակ, որդեակ իմ սիրելի, դու խեղ որ վայրկենապէս այժմիկ ի տես մանչութեան կայտառ և լի հաճոյիւք, կա՛լ ի մահ զի հասանէր այդ առաւօտ նման է ծաղկի որ ընդ երեկոյն տաղկէն թառամիցի։»

Բանի՛ զատն ճշմարտութիւն... Այլ և տես վաղաջրաւն Արամայ ծաղկապսակ դագաղին չգիտեմ ինչ պիտի ըսէր Ֆենելոն, որ երիտասարդական վաղանցուկ կենաց վրայ կը դրոշմէր այդ ցուրտ վըճիռն։ Երէկ լինել կայտառ, աշխոյժ, կաշխուռ բաղխոք, յաղթամարմին և զօրեղ պարմանի, յորժէ թուէր թէ պիտի սոսկայր մահն, և այսօր միացարդ մը միայն լինել ամփոփուած հողակոյտի մը տակ. երէկ ուժգնօս բաբախէր սիրտն ի տեղւոջ, և այսօր լռիկ իբրեւ մի կատար մաշնուէր ի ձեռս գիւմերմից. երէկ մարդ, այսօր միս և ոսկոր. երէկ լինել, այսօր չլինել։ Այս չէ՞ իրողութիւնն։

Բայց ինչ որ ալ լինի իրողութիւնն, ո՛րչափ և անմոռ բան չգանէ գիտութիւնն այս ողբալի մահուան մէջ, անհընար էր մարդ էակին չյուզուիլ ի խորոց և չարտասուել դառնապէս անակնկալ պատահարին առջեւ։ Մատաղ հասակ, երիտասարդութիւն, շնորհք, կրթութիւն, ուսումն, արուեստ և ամեն բարեմասնութ.

Թիւնք. ի միում վայրկեան ժամանակի՝ կը գտանուին յուշուռթիւն. Ամենայն ինչ անցեալ էր այլ եւս՝ տարւոյն հետ որ կը գլորէր յանդառնալի անդունդս անցելոյն. ամանորի արշալոյսն առաջ կը չէջնէր Արամայ աչաց լոյսն. Հեռի ծնողաց գըրկէն, ոչ իւր տան մէջ, Կաղանդի գիշեր, Արամ կ'աւանդէր իւր հոգին. Կարելի՞ է երեւակայել՝ մանաւանդ այս դառնագոյն պարագային մէջ՝ որդեկորոյս ծնողաց յանկարծական ցաւն, հօր մը և մօր անհնարին կսկիծն, ի լուր իւրեանց միամօր զաւկին անդարձ կորստեան. որդի միակ, միակ ննջուկ ծնողաց, միակ յոյս, ժառանգորդ հօր համբաւոյն և արուեստին, որ ծնողաց համար գանձ մը կ'արժէր, պատուաբեր Գափաֆեան ազգատոհմին, պատուաբեր ազգային երիտասարդութեան և հայ արուեստագիտութեան առաջի օտարաց.

Արամ Գափաֆեան՝ այս անուամբ արդէն համբաւ հանած էր մեքենագործի, երբ դեռ հազիւ էր քսանհինգ տարեկան. Իւր առաջնորդութեամբ բազմաթիւ հայ գործաւորք, ամէն աստիճանի արուեստագէտք, ծանօթ գործարանին մէջ որ յԱյազ-գարու՝ կը վարէին երկաթի կոշտ կտորն ի մեքենայ փոխել, և ընտիր շոգենաւակներ շինել Ոսկեղջեր ափանց վրայ, որպէս անգլիացի գործաւորն յափունս Թայմզի. Այն զոյգ մը գեղեցիկ շոգենաւակաց շինութիւնն, որ ի հաշիւ Կայսերական Նաւարանին, վերջին անգամ փայլուն գրաւական մ'եղաւ յաչս օտարազգեաց՝ տեղական ճարտարութեան անժխտելի յառաջդիմութեանն, և հայազգի արուեստագէտք, Գափաֆեան հայր և որդի, արժանացան մինչեւ իսկ վեհ. Սուլթանի բարձր գոհութեան և թանկագին շնորհաց. Դեռ չեն մոռցուած այն արժանաւոր գրուածքն զոր մայրաքաղաքիս մամուլն առ հասարակ կը նուիրէր հայազն արուեստագիտաց՝ նկարագրելով շոգենաւակաց ի ծով իջուցման փառաւոր հանդէսն, որ ճշմարտապէս յաղթանակ մ'եղաւ Գափաֆեան գործարանատիրաց անուան, և մեծ քաջալեր բնիկ արուեստագիտութեան.

Այլ ողբացեալ երիտասարդն, ո՛չ միայն իբրեւ քաջ արուեստաւոր, այլ և իբրեւ բարեհամբոյր և ազնուաբարոյ անձն, սիրելի եղած էր ամենեցուն որ կը ճանաչէին զինքն. բարեսիրտ և վեհանձն՝ կը նպաստէր ազգային բարեգործական հաստատութեանց, կ'օգնէր կարօտելոյն, և ոչ զոք կը դարձունէր ձեռնունայն որ կը դիմէր առ նա.

Վաղամեռիկն Արամ, անժառանգ զըրաւելով ի կենաց և անժառանգ թողլով իւր անմխիթար ծնողքն, իջաւ երէկ սեւ հողոյ մէջ, ի ձայն ազնըորմ հեծութեանց հոծաբազում ժողովրդեան, որ կ'ողբայր ազգային այս դառն կորստեան վրայ, և պիտի ողբայ ընդ երկար.

Ե. ԳՈՒՐԳԷՆ

4 յունուար 1890

ԾՆՆԴԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԱՎԷՊ

Ժամն առաւօտեան տասնին մօտ էր. Յունուարի չուէնչը ցրտագին սառեցուցած էր երկիրն համայն, և ձիւնըն սպիտակ ու անբիծ կը ծածկէր լեռ ու ձոր առ հասարակ. անտառներն անկենդան, ուրկից ոչ մի թռչնոց ճռուողիւն կը լսուէր, իրենց անտերեւ ծառոց երկար ու չոր ճիւղերով հսկայից կմախներու կը նմանէին, և Օսլամայի գագաթը զարդարող մշտադալար մայրիները, դէպ յերկինս բարձրացուցած իրենց կանաչագեղ ստարը, կը թուէին արհամարհել ձմեռն ու ցուրտը, և ժպտիլ ըստեղծողին այն ընդհանուր անշնչութեան և տրտմութեան մէջ.

Անամպ էր երկնից կամարը կապուտակ, և աստղունք անթիւ կը պլպլային. կարծես հրեշտակներն երեկոյեան լուցած էին զայն ու բիւրաւոր կանթեղներ վառած անդ ի պատիւ Փրկչին Ծննդեան, և հիւսիսային հողմին որ մերթ ընդ մերթ ծառոց ոստերուն մէջէն սուր շչիւն մը հանելով ու ձիւնի գունդեր գետնին գլորելով կ'անցնէր երկրիս վրայէն, այնքան լի էր անոյշ բուրմամբ որ մարդ կը թըւէր զգալ ոչ թէ չուէնչ հողմին, այլ անցքն երկնային լուսադեղ ոգեաց ու ընչել բոյրը նոցա աստուածային բուրվառաց.

Լուռ էր Պ... գեղին ոլորն, փողոցներն ու տանիքները մաքուր էին և սպիտակ. ու գեղատեսակ(?) աղօթից վայրը հրաւիրող հնչական զանգակին կանոնաւոր զանգիւններն արձագանգ կուտային ձորին մէջ, և կրօնաւորք խումբ խումբ սահելով սահելով ձիւներուն վրայէն կը փութային երթալ երկրպագել Յիսուս մանկան ու երգակից լինել սերովբէից օրհներգութեանց.

Մթութիւն մը զոր փոքր ինչ մեղմացուցած էին սպիտակ ձիւնն երկրին ու փայլուն աստեղք երկնից, տարածուած էր գիւղին վրայ յընդհանուրս. Օսլամայի ձորն ի վեր տանող օձապտոյտ ուղին լապտերները միայն աղօտ լոյս մը կը սփռէին իրենց բոլորտիքն ու կը պլպլային նուազուն. Եւ այն անդորր գիշերուան մէջ, այն օձապտոյտ ուղին ի վայր կ'իջնէր երկու շողշողուն կանթեղները փառ կառք մը յամրընթաց, զոր ի հետեւում գիտողը այս ձմեռնային սառ գիշերին, այն ձիւնոտ լերանց մէջտեղը, վիշապ մը պիտի կարծէր անշուշտ, սեւ ու տըղեղ մարմնով, կատաղի սովալլուկ վիշապ մը որ աչերն հրացայտ, երախը բաց կը յառաջանար դէպ ի խաղաղիկ գիւղը, մահկանացուաց ջարդ ու սոսկում ազդելու.

Այլ՝ սահելով գլորելով կառքն կը հասնէր մինչ այն փողոցը որուն ծայրը կը գտնուի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին. այլ եւս յառաջանալ չէր հնար, զի սալայատակը սառոյցով ծածկուած, փողոցն անհարթ, անհնարին վտանգ կ'սպառնային, ուստի իջաւ կառապանն աթոռակէն, բացաւ դռնակը կառքին, ու փայլչակազմ(?) երիտասարդ մը, մուշտակազարդ վերարկու մը մէջ փաթթուած դուրս ելաւ անտի, ու յառաջացաւ դէպ ի եկեղեցւոյ փողոցը, լիաթոք շնչելով գիւղային օդն առողջարար ու կազդուրիչ.

* *

Տակաւին հազիւ երկու տարի կար որ ամուսնացած էին, հազիւ երկու տարի կար որ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն մէջ քահանան օրհնած էր իրենց միութիւնն, և իրենք այնքան ջերմ ու խանդ բրած, այնքան երջանիկ եղած էին. Խեթման երեկոյ մը, ձմեռնային ցուրտ ու պայծառ օր մը, Յունուարի աժգոյն վերջալուսոյ մը ոսկերանգ ճառագայթիւք Արայ առաջին անգամ տեսած էր զնուարդ, որ եկեղեցիէն տուն կը վերադառնար. ձմեռնային մութ արդուզարդին մէջ հրաշագեղ կը փայլէր օրիորդին կուսական դէմքը. մուշտակազարդ սեւ Ֆէօր հիանալի կերպիւ ի հանդէս կ'ածէր նորա սամոյր գանգուրները. մորթն այնքան թափանցիկ, դիմագծերն այնքան մաքուր, նայուածքն այնքան քաղցր ու ջինջ էին որ երիտասարդը յափշտակեալ կանգ առած էր ի տես նորին, ինքն որ անտարբեր լինել կը թուէր ամեն յափշտակութեան ու կը պարծէր թէ սիրոյն հանդոյն է ապառաժ. յուզեալ վերացեալ էր, և եկեղեցիէն եկող այն խուռն բազմութեան մէջ, միայն Նուարդի աղջիկը կը տեսնէր.

Վերջալուսոյ շողերն ոսկեզինիկ կը ցոլացնէին օրիորդին երկու սուտար հիւսկէններն որ նորա մէջքն ի վայր իջած էին, և իւր փոքրիկ ոտները մերթ սահելով ձիւնին վրայ, հիանալի տատանումներ կը պատճառէին փափկակազմ մարմնոյն. Արայ յամրընթաց հետեւած էր նմա, իրեն թուած էր թէ աշխարհ համայն մութ էր և այդ չքնաղ արարածը միայն լոյս կը սփռէր իւր չորս կողմը. Աստղունք իրենց ցոլացումը նորա աչերէն կ'առնէին և լուսինն իւր շողերը նորա փարսերէն կը յօրինէր. Երբ տուն հասած էր Նուարդ, երբ աներեւութացած էր դրան սեամէն, երիտասարդն երկար ատեն մնացած էր անդ թռելով տակաւին տեսնել զայն և լսել նորա մեղմիկ ոտնաձայնը.

Եւ գիտէ՞ք ինչպէս ապրած էր Արայ մինչեւ ցայնժամ. առանց ծնողաց, առանց պաշտպանի, իւր կամքն ունենալով իբրեւ օրէնք և իւր հաճոյքն իբրեւ պարտք, անզգաց ու հպարտ, բրած էր ինչ որ իւր քմահաճոյքն տրամադրած էին իրեն. Թէեւ ի բնէ բարի և ազնիւ սակայն չար ընկերներն ու անպաշտպան վիճակը փոքր ինչ ապականած էին զինք. վեհ զգացմունքը կը ծաղրէր և ամուսնութիւնը պարզ առեւտուր մը կը նկատէր.

Երբեմն կ'երթար իւր Պ... գիւղի տունն, ուր անցուցած էր մանկութիւնն, և այդ Խեթման գիշերն եկած էր անդ սեզոնակից լինել պառաւ հօրաքրոջն ուրկից ժառանգութեան մը ակնկալութիւնն ունէր, և դիպուածաւ տեսած էր զնուարդ. որպէս ապրիլի արեգական ճառագայթներն իսկոյն կը հալեցնեն ձիւնի կոյտերը, նոյնպէս տեսքն այդ աղջկան կակղցուցած էր քարացեալ սիրտն երիտասարդին. գիշերն ողջոյն ու հետեւեալ օրն ի բաւն միայն զնա երազած, միայն զայն տեսնել ցանկացած և վերջապէս որոշած էր ամուսնանալ նմա հետ.

Նուարդ լաւ կրթութիւն առած աղջիկ մ'էր, և փափուկ զգացմանց տէր, բանաստեղծական հոգի մը ունէր և կը սիրէր գեղեցիկն ու բարին. բանաստեղծական ամուսնութիւն մը երազած էր միշտ. ուստի երբ Արայ զինք կնութեան խնդրեց մեծ եղաւ ուրախութիւնը, քանզի գիտէր թէ նա իւր անձնական արժանեաց համար միայն կ'ուզէր զինքն և ոչ թէ դիրքին, որովհետեւ հարստութիւն չունէր և ծերունի հօր հետ միայնակ կ'ապրէր իրենց պարկեշտիկ տան մէջ.

Ամուսնութեան առաջին օրերն այնքան երջանիկ էին, որ իրենց կը թուէր թէ գերմարդկային աշխարհի մը մէջ փոխադրուած էին, ուր մթնոլորտն անուշաբոյր էր, ուր մարդիկ լուսեղէն էին, և պտուղք ոսկեղէն, ուր իրենց ոտքը չէր հպեր գետնին, այլ ամպերուն մէջ կը թեւածէին, և լոյս մը գեղահոս միշտ կ'ողողէր զիրենք. ամէն ինչ որ խօսէին, ամէն ինչ որ լսէին, համայն երգ, համայն դաշնակութիւն էր, և զեփիւռը փափկիկ որ կը փայփայէր զիրենք՝ իրենց ունկանը կը հծծէր անխմանալի նուագներ ու երկնային քնարաց արձագանգները կը բերէր իրենց. փողոցը քալած ատեննին կը ժպտէին ամենուն, և իրենց կը թուէր թէ արարած համայն երջանիկ էին իրենց երջանկութեամբ և թշուառութեան սեւ ուրուականը երբեք իւր մթին թեւերը չէր տարած երկրիս վրայ.

Այլ աւա՜ղ, այս ցաւոց հովտին մէջ ուր ոչինչ կայ տեւողական, երկու երիտասարդք չկարողացան ընդ երկար երջանիկ լինել. հազիւ բոլորած էին երեք չորս ամիսներ իրենց ամուսնութենէն յետոյ և արդէն Արայի յողդողդ բնաւորութիւնն այլ եւս չէր կարող գոհանալ ընտանեկան կենաց հրճուանօք. Նուարդի համար ունեցած քմահաճոյքն անցած էր և նորա յանկուցիչ գեղեցկութիւնն կ'սկսէր միօրինակ երեւիլ իրեն. և այդ երկու հոգւոյ համար ստեղծուած աշխարհը նեղ կուգար իւր սրտին. Իրենց բնաւորութիւնքն յարմարած չէին միմեանց, Արայ զուարճասէր, փոքր ինչ թեթեւաբարոյ ու ծաղրասէր էր. իսկ Նուարդ լուրջ, խոհական ու վեհանձն, չէր սիրեր բնաւ այն ամէն չզգակցութիւններէն ու թեթեւ պատմութիւններէն որոց համար հոգի կուտար իւր ամուսինն, և փոխադարձաբար ամէն ինչ որ ինքը կը սիրէր՝ ամուսնոյն ձանձրոյթ կը պատճառէր. իւր նուագած եղանակներն, ընթերցած գրքերն ու խօսակցութեան նիւթերն իսկ հաճելի չէին նմա և պարզաւ, տակաւ սկըսած էր անհամաձայնութիւնն նոցա միջեւ.

Թէեւ Նորատի կինը շատ ջանք կ'ընէր զամուսինն առ ինք յանկուցանելու համար, այլ ի զուր. փոքր առ փոքր երիտասարդը վերսկսած էր իւր ամուրիի կեանքը վարել, ու ժամանակն սպաննելու համար իւր նախնի զուարճութեանց դիմել. մանաւանդ մասնաւոր սէր առած էր խաղի, և Նուարդ ցաւ ի սիրտ կը նշմարէր թէ նա երբեմն ահագին գումարներ կը կորսնցնէր. հեգ կինը, մէկ կողմանէ կը ջանար արծարծել ամուսնոյն սրտին մէջ սէրն՝ որ այնքան շուտ հրահրած և այնքան շուտ շիջած էր անդ. միւս կողմէ քաղցր յանդիմանութեամբ կը փորձէր համոզել զայն թէ այդ վարած կեանքն յոյժ վնասաբեր կրնար լինել թէ՛ իւր արդէն փափուկ կազմուածքին և թէ իւր հարստութեան. իսկ Արայ ո՛չ չէր դարձներ ոչ նորա գգուանաց, ոչ խրատուց և ոչ աղաչանաց, այդ կնոջ մշտնջենաւոր քաղցրութիւնն իւր սիրտը կը նեղացնէր և վերջին ծայր կը ձանձրանար զայն մօտիկ ընելէ. ինչ որ նա ըսէր, հակառակ կուգար իրեն և չէր ուզեր լսել նորա ձայնն, այն անոյշ թրթռուն ձայնն որ երբեմն թռչնոց դայլայլն առաւել քաղցր թուած էր իրեն. ի մի բան նա դադրած էր սիրելէ զիւր կինն և ատել կ'որոնէր անկից մշտնջենապէս հեռանալու.

Հազիւ մէկու կէս տարուան ամուսնացած, իրերն այն աստիճանի հասած էին որ Նուարդ հարկադրեցաւ հեռանալ ամուսնոյն տնէն, անդ թողլով իւր ամէն սիրեցեալ առարկաներն ու սրտին բեկորներն և երթալ բնակիլ հօրը հետ. Խե՜ղճ կինն ո՜րքան դառն արտասուք կը թափէր անդ, որքա՜ն կ'ողբար իւր կորուսեալ երազոց վրայ և մանաւանդ որքա՜ն կը տառապէր ամուսնէն հեռի ապրելուն քանզի Նուարդ մին էր այն կիներէն որոց սրտին մէջ սիրոյ անսպառ գանձեր կան, և որք հակառակ ամէն պակասութեանց կը սիրեն իրենց ամուսիններ. Միայն մէկ գերագոյն մխիթարանք, միայն մէկ լուսափայլ յոյս ունէր նորատի կինն. այն էր ծնունդն այն փոքրիկ հրեշտակիկին որ քիչ ատենէն յաշխարհ պիտի գար ամոքել իւր ցաւերն ու ցամքել արցունքներն, և երբ կը յիշէր թէ իւր ամուսինն որպէս անտարբեր գտնուած էր այդ յուրն առած պահուն, սիրտը կը ճըմլուէր ու աչերը կը մթննային.

Արայ կատարեալ ցոփակեաց մ'էր դարձած. երբեմն գիշերներն ողջոյն ի խաղարան կ'անցնէր, երբեք կարգական չէր վարած կեանքին մէջ, ու ամեն իւր բարեկամք կը ցաւէին վրան. առողջութիւնն սկսած խանգարիլ և իւր արդէն աժգոյն դիմաց վրայ տարածուած էր մեռելատիպ գունատութիւն մը, աչերը սեւ շըրջանակեալ էին և մերթ սաստիկ անհանգստութիւններ կ'զգար, զորս կը ջանար մոռնալ զուարճութեանց մէջ. իւր հարստութիւնն եւս սաստիկ ցընցումներ կրած էր խաղի մէջ տուած կորուստներէն. Վեց ամիս կար որ բաժնուած էր կնոջմէն, քիչ, շատ քիչ անգամ կ'երթար ի Պ... իւր տունն. կ'երթար անդ հանգիստ տալ իւր խոնջեալ մարմնոյն և գրգռեալ երեւակայութեանն, այդ ամայի բնակարանին մէջ սիրոյ լռութիւնն ախորժ կ'ազդէր իր յոգնած մտքին ու աղմուկով լցուած ականջներուն. Յունուար հինգի գիշերը նա սովորականէն աւելի տենդոտ ու տկար, սոսկալի գումարներ կորսնցուցած էր խաղասեղանին վրայ, մինչեւ ժամը ինն անդ մնացեր էր, կռուելով, վիճելով, բարկութենէն գողդողուն, արիւնքրտինք թափելով, բաղդն անողորմ իրեն դէմ էր միշտ. վերջ ի վերջոյ կատաղի դուրս ալացած էր անտի ոսկւոյ դէզիկներ թողլով կանաչ սաւանին վրայ, ու կառքին մէջ նետուելով — ի Պ... մեր տունը, գոչած էր կառապանին.

Եւ երբ կառքը յամրընթաց կ'իջնէր Օսլամայի օձապտոյտ ուղին ի վայր, Արայ վերջին ծայր ընկճեալ կ'զգար ինքզինքը. սիրտը յոգնած, միտքը վրդոված էր. ընդհանուր անհանգստութիւն մը կը պատէր զինքը. խեղճ տղան հիւանդ էր և չէր ուզեր ինքն իրեն խոստովանիլ զայն. կարծես տակաւին աչացը հանդէպ կեցած էին իւր խաղի ընկերներուն հեգնիչ ու յաղթական դէմքերն, և խաղարանին հեղձուցիչ օդն իւր կուրծքը կը տաչորէր և աչերը կ'այրէին տենդահար, ուստի երբ եկեղեցւոյ փողոցին ծայրը իջաւ կառքէն, գիւղային օդն առողջարար ու կազդուրիչ յոյժ լաւ ներգործութիւն մ'ըրաւ իւր վրայ.

Գըռնեալ զանգակին կանոնաւոր զանգիւնները կը թնդային լռիկ գիշերին մէջ, ու եկեղեցւոյ գանէն դուրս կը հոսէին երգեցիկ մանկանց հրեշտակային ձայներն. Արայ յամրընթաց մօտեցած էր Տաճարին որոյ յարակից էր իւր տունն. երիտասարդն ի տես հաւատացելոց որք ներս կը խուժէին կիսաբաց դռնէն, յիշեց թէ ինքն եւս իւր հօր հետ շատ անգամներ Ծննդեան առաւօտուն ներս մտած էր անդ. և Ծնունդն յայնժամ ո՜րպիսի մեծ ուրախութիւն կը պատճառէր իրեն, ի՜նչ բերկրանօք կ'ելլէր կանուխ ու կը հագնէր հօրն ընկերանալու համար, և իւր միտքն մանկական յիշատակներով աւելցեալ բնագդմամբ մտաւ նա յեկեղեցի.

Հրաշալի կերպիւ զարդարուած էր Տաճարն ողջոյն, բիւրեղեայ ջահերը բիւր ճառագայթիւք կը շողային, արծաթեայ կանթեղներն աղօտ ու խորհրդաւոր լոյս մը կը սփռէին և խորանն այնքա՜ն շքեղ էր, համայն ծածկուած ծաղկի փունջերով, փայլփլուն աշտանակներով ու ոսկեզօծ Ս. Մասունքներով, և բուրվառն որ կը ճօճէր ի ձեռս քահանային՝ երկնաւէր անոյշ բոյր մը կը սփռէր յընդհանուրս ու ժողովուրդը ծնրադիր, գետնամած կ'աղօթէր կիսաձայն և նորա աղօթից մրմունջները դպրաց օրհներգութեանց հետ բուրվառաց մուխին մէջէն յերկինս կը բարձրանային յառս Փրկչին. Արայ այն ինչ եկեղեցիէն ներս մտած, իւր ընդհանուր էութեան վրայ զարմանալի հանդարտութիւն մ'զգաց. այն սուրբ վայրն, այն ջերմեռանդ ժողովուրդն, այն անուշ երգերն և մանաւանդ այն հեշտաբոյր մթնոլորտն ու այն կէս մթութիւնը տարօրինակ հակապատկեր մը կը կազմէին իւր յաճախած վայրերուն հետ, ինչպէս նաեւ աղօթից մեղմիկ մրմունջները խաղամոլներու գոռ ձայնին ու զայրագին վէճերուն հետ. կարծես մին դժոխքն էր իւր հրատոչոր բոցերով և միւսն արքայութիւնն իւր մշտադալար ծաղիկներով. Երիտասարդին միտքն որ պաշարուած էր դառն խորհրդներով սկսաւ խաղաղիլ և տեսակ մը խանդաղատանք պատեց իւր սիրտը. Հօ՛ն՝ Թովմաս առաքելոյն պատկերին մօտ կեցած էր ճիշդ այն տեղն ուր իւր հայրը սովոր էր կենալ, և ուրուականեան դէմն այն ծերունւոյն որ կ'աղօթէր ակնապարդ գլուխը մինչեւ գետին խոնարհած, աչացն հանդէպ եկաւ ու յուզեց իւր հոգին. յիշեց նորա անհուն գորովը առ իւր միակ որդին, յիշեց թէ որպէս նա գողդող մատներն իւր հոպոպիկներուն մէջէն կ'անցունէր ու աչացը մէջ կը նայէր, այդ նայուածքին մէջ կենդանացուցած հօրական բոլոր խանդաղատանքն, և այն օրն յորում սեւազգեստ մարդիկ եկած տարած էին զայն տնէն ու հոն եկեղեցւոյ մէջտեղը դրած էին նորա սգապատ դագաղը և ինք դեռ պատանի ո՜րքան արտասուք թափած էր անդ, մինչ խուռն բազմութիւն մը զինքը կը շըրջապատէր և այդ կորուստը որքա՜ն անդարմանելի որքա՜ն դառն էր եղած իւր նորահաս սրտին, յետոյ իւր յիշատակաց շարքը զինքը տարին մինչեւ այն օրն յորում հոն՝ միեւնոյն տաճարին մէջ գեղանի աղջիկ մը համայն սպիտակազգեստ, նարնջի ծաղկօք ճակատը զարդարուն, շնորհափայլ՝ նման Աստուածածնոր պատկերին որ խորանին ճակատը կը շողար, յառաջացած էր դէպ ի սեղանն, ձեռքն իւր ձեռաց մէջ՝ իրեն նայելով ու ժպտելով անուշա՜կ. Ո՜հ քա՜նի երջանիկ եղած էր այն օրը, սէրն ո՜րքան ուժգին տրոփումներ պատճառած էր իւր սրտին, ո՜րպիսի երկնային երանութեամբ օրօրուած էր իւր հոգին, իսկ այժմ, աւա՜ղ, ո՜րքան հեռի էին այդ ամենն, ո՜րքան հեռի էր և այն գեղանի կինը.

. . . .

Եւ դպիրք կ'երգէին քաղցրաձայն,
Խորհուրդ մեծ և սքանչելի
Որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ.
Հովիւք երգեն ընդ հրեշտակս,
Տան աւետիս աշխարհի,
Ծնաւ նոր արքայ
Ի Բեթլեհէմ քաղաքի,
Որդիք մարդկան օրհնեցէք
Զի վասն մեր մարմնացաւ.
Անբաւելին երկնի և երկրի
Ի խանձարուրս պատեցաւ.

Եւ խորանին ճակատը մինչ կը շողար պատկերն Աստուածամօր, մանկիկ Յիսուսը գրկոցը մէջ, լոյսէ պսակն ի ճակատին, և կը թուէր ժպտիլ իրեն ու ցոյց տալ վարդադեղ նորածինն որ կուգար փրկել զաշխարհս. ո՜հ, ո՛րքան քաղցր էր նորա նայուածքն, ո՛րքան կը նմանէր նայուածքին այն սիրասակգղեաց(?) աղջկան որ հոն այն սեղանին առջեւ իրեն սէր ուխտած և ժպտած էր շուրջ երկու տարիներ առաջ, և այժմ այն գեղեցիկ աղջկան գիրկն եւս վարդադեղ նորածին մանկիկ մը կար, որ թաթիկները խանձարուրէն դուրս կը ժպտէր մօրկանը, և ինքը հայրն էր նմա և չէր ուզած տեսնել զայն ու չէր ուզած զգալ այն անմեղունակ ճակատն և մայրն ու զաւակն արտաքսած էր իւր սրտէն. և ինչո՞ւ, ի՞նչ յանցանք գործած էին նոքա. ի՞նչ բրած էր իրեն այդ փոքրիկ էակն. ի՞նչ բրած էր եւ նախանի կինը. միթէ միշտ գեղանի, միշտ հեզահամբոյր չէ՞ր եղած. միթէ երբէք տարօրինակ քմահաճոյքներ ունեցա՞ծ էր. ոչ, ոչինչ կար անտանելի յանձին նորա, այլ սակայն ինքը չէր կրցած ապրիլ նորա հետ, չէր կրցած հանդուրժել նմա. աւա՜ղ, քանի՜ սըխալ եղած էր. Եւ ի՞նչ պիտի ըլլար իւր վիճակն երբ մարմինն եւս տառապել մնայր, հիւանդութիւնն յառաջանար, և իւր խախտած հարստութիւնն անկարող լինէր իրեն առօրեայ բարեկամներ հայթայթելու, որո՞ւ մօտ պիտի փնտռէր իւր մխիթարութիւնն, որո՞ւ գրկին մէջ պիտի հանգչեցնէր իւր տոչորուն գլուխն, ո՞վ պիտի փարատէր հոգւոյն վշտերն, ո՞վ պիտի հսկէր անխոնջ՝ գիշերն ի բուն իւր սնարին մօտ, ո՞վ պիտի լինէր իւր պաշտպան հրեշտակը. ոչ ոք, և անզգամ ինք իւր ձեռօք կործանած էր իւր դրախտը. Քրտանց խոշոր կաթիլներ իւր ճակատէն ի վայր կը գլորէին, սիրտը կ'ամփոփուէր և կարծես մեղուի փեթակներ կը բզզային ականջներուն մէջ.

Այդ պահուն առաջին շողերն սկսած էին զարնել ոսկեփայլ նկարներ(?), երբ Արայ բլրոյն ծայրը գտնուող փոքրիկ տան մը դուռը կը զարնէր. ձիւնը ծածկած էր տանիքն համայն և փաղոցներն սպիտակ քան զձիւն պատուհանները կը ծածկէին. անդ որք ու կոկիկ տնակ մը ունէր այդ բնակարանն, սպասուհի մը տարեւոր եկաւ բանալ երիտասարդին և ի տես նորին ճիչ մը արձակեց, ճիչ անակնկալի և ուրախութեան. Արայ անձայն մտաւ ներս. հանեց վերարկուն և հետեւեցաւ սպասուհւոյն որ վեր կ'առաջնորդէր զինքն. երբ երկրորդ յարկը հասան, դուռ մը բացաւ նա և հեռացաւ տեղի տալով Արայի. Հոն՝ այն մաքուր փոքրիկ սենեկին մէջ, սպիտակ անկողնոյն վրայ, Նորատի կին մը կը ննջէր, անարատ նման տժգոյն ճակատին վրայ ոսկեզինիկ գանգուրները ցիր ու ցան, և տխրագին արտայայտութիւն մը իւր գեղանի դիմաց վրայ տարածուած, և նորա մօտիկ՝ վարդագոյն Բէ-Բէ(?) վարագոյրներով օրօրոցին մէջ, հրաշագեղ մանկիկ մը, շըրթունքը կիսաբաց և ժպտուն իբրեւ դրախտային վարդի կոկոն. Արայ կանգ առաւ դրան սեմին վրայ, ձեռքը սրտին դրած ջանալով զսպել նորա բաբախումներն որք կարծես կ'սպառնային կուրծքը խորտակել. Դրան հանած աղմուկէն Նորատի կինը բացած էր աչերն և տեսնելով զԱրայ, իբրեւ երազի մէջ տեսնուած սիրելի երեւոյթի մը՝ նմա ժպտեցաւ ու թեւերն առ նա կարկառեց. երիտասարդը մէկ ոստմամբ անդ սլացաւ.

— Նուա՛րդ.

— Արա՛յ.

Եւ երկու ամուսինք ընդ երկար գրկընդխառն մնացին, իրենց մանկան օրօրոցին վրայ հակեալ.

Եւ զուարթնոց երամներն նոցա մօտէն անցնելով, խանդաղատանօք արտօսրներ կը հեղուին իրենց ջինջ աչերէն, որք մարգարտի հատիկներու նման կ'երթային պսակել նորատի կնոջ ոսկերանգ ու երիտասարդին սեւաթոյր հոպոպիկներուն մէջ.

ԱՆԱՅԻՍ

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ՆԱՂՈՒՊԵԱՆ, Վկայեալ Բարիզու Բժշկական Համալսարանէն, կընդունի իրեն դիմող հիւանդներն իւր բնակարանին մէջ Բերա, Շիշլի փողոց, Թիւ 21, ամեն օր կէս օրէն մինչեւ ժամ 3, ըստ Եւրոպացւոց. Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանուին աղքատ հիւանդները.

Երկուշաբթի եւ չորեքշաբթի օրերը կը գտնուի ի Պոլիս Պաչէչ Գաբու, Ալիքեան դեղարան, ժամ 3 էն 5 (Ը. Ե.).

ՏՐ. ՆԱՂՈՒՊԵԱՆ մասնաւորապէս կը դարմանէ սրտի հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ մորթի եւ ծննդական գործարանաց վերաբերող ախտեր. 917

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

Մեծ-Նոր-Խան, վերի յարկ, Թառաքճիներու դռնէն մտնելով 4 թիւ սենեկին մէջ՝ ամեն օր ժամը 4 էն մինչեւ 11 Տաճկերէն, Գաղիերէն, Անգլիերէն, Գերմաներէն, Իտալերէն եւ արդի Յունարէն լեզուները կը դասախօսուին դիւրասոյց եղանակաւ ու դիւրամատչելի պայմաններով.

Նոյնապէս վերյիշեալ 6 լեզուներով ամեն տեսակ գրութիւններ, բարեկամական, առեւտրական նամակներ, պայմանագրեր, եւ այլն կը թարգմանուին ու կը խմբագրուին ամենայն խնամօք.

972 4—6

ՏՕՔԹ. Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ

Բարիզու բժշկական համալսարանէն վկայեալ Տօքթ. Ս. Արապեան իրեն մասնաւոր ճիւղ ընտրած է սրտի և կուրծքի հիւանդութիւնները. Սոյն հիւանդութիւնները Բարիզ բրոֆէսէօր Բօթէնի մասնարաժնին մէջ մասնաւոր խնամքով ուսումնասիրած է և 12 տարիներէ հետէ յարատեւ այդ հիւանդութեանց վրայ կ'աշխատի.

Այս հիւանդութեանց մասնաւոր ուսումը միւս հիւանդութեանց վրայ կատարեալ հմտութեան պէտք ունի և Տեարք բժիշկք գիտեն թէ երբեմն որչափ դժուար է անոնց սկզբնական պատճառները գտնել.

Ուստի կը յուսայ թէ դժուարակնճիռ պարագայից մէջ Տր. բժիշկք իրեն խորհրդակցութեան ալ դիմել պիտի բարեհաճին.

Գիւղաբնակ յաճախորդաց դիւրութեան համար երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը ժամը 8էն 10ը կամուրջի դիմաց Բիւզիկեան դեղարանը պիտի գտնուի, Գալաթիոյ յաճախորդաց համար Մուսալլա ճամբէ(?) յատուկ տուն վարձած է ուր ուրբաթ օրերը կէս օրէն վերջը հիւանդները ձրիաբար կ'ընդունի. 51 11—16

ՏՕՔԹ. Ս. ՔՕՄԱՆՍ ՏԸ ՐԱՑԹԸՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վկայեալ Ամստերտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Չարշի փողոց, Թիւ 80. Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2. ըստ Եւրոպացւոց. Երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները. 54

Ա.Զ.Դ.

Ցիւքիւեան շոգենաւը, նաւապետ Շէբհըրտ, Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի յունուար 17ին.

Թէքնիքօ(?) շոգենաւը, նաւապետ Բրինկ, աստ հասաւ և ընդհուպ պիտի մեկնի ի Լիվրբուլ.

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ԽԱՎՐՈՒԵԱՆ և Թ. ԽՍԱՊՈՒԼԵԱՆ

10 ձէլալ-պէյ խանի տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՕԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԺՈՒԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ քաղաքներու մէջ և թէ յաստիս խիստ շատ յաճախորդներ գոհ ըրած է.

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ 52

ՍԿՈԹԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188[illegible]

Պարոնայք Սկոթ և Պոուն,

Յորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սկոթի Օմիւլսիոնը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլյայի(?) և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ.

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յոյժ պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօրու ձկան իւղին և կը յանձնարարեմ զայն.

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

Արտօնատէր Օ. ՍԱՄԱՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

50 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Օ Գրուսսան(?), 9½, Նիւքոլէ Գալաթրրմ(?), Վալիտայի(?) դիմաց

Ձմրան համար սրանց եւ տղայոց վերարկուներու և զգեստներու ահագին մթերք, 50% տարբերութեամբ ուրիշ խանութներէն.	Ղրշ.
Ձմրան գծաւոր բանդալօն, ընտիր ձև և կարուածք	46
Պատրաստ Թռաք ալ չանդալը(?), արտասովոր գին	90
Պաշտօնական զգեստ, ռըտէնկոդ, բանդալօն և ժիլէ՝ Սըտանի կերպասէ	230
Բաւն թիֆթիքէ բալդօ, ամբողջ բուրդ, մինչեւ հիմա չտեսնուած գին	240
Գառզոր(?) բալդօ մէջը սաթէն կամ Փլանէլ, Սըտանի կերպաս, չլսուած գին	170
Ձրիգէ(?) բալդօ ամբողջ բուրդ, սքանչելի ձեւ	160
Բոլըրին բալդօ գեղեցիկ չըվիէգէ(?), ամբողջ բուրդ, ոչինչ գին	120
Էյալէօֆի կերպասէ բանդալօն ամբողջ բուրդ	60
Թուալէի կերպասէ բանդալօն շատ փայլըլամեւ	70
Ձմրան բալդօ, մէջը Փլանէլ, ամբողջ բուրդ	115

Ահագին մթերք տիկնանց և օրիորդաց վերարկուներու և Ժիկէտներու.—0

Գրռատուն վաճառատունը նոր միջոցներ ձեռք առած է, որով կարող է գաւառներն ալ դրկել խնդրուած ապրանքները. (1)

ԼՈԳԱՐԱՆՆԵՐԸ ՀԵՇՏԱՑՒՈՅՑ ԿԸ ԽՆԿՈՒԻՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐՈՎ

Լոգարանի եւ արդուզարդի համար

Այս աղերն, առողջապահական մեծ յատկութիւններ ունենալով շատ անուշ կ'ընեն ջուրն և հեշտալի հոտ մը կուտան անոր.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐԸ անհրաժեշտ են մարմնոյ զովացուցիչ, կազդուրիչ եւ պաշտպանիչ համար մորթը, թաւշանման ընծայելով զայն, և գեղեցկութիւն ու թարմութիւն տալով։

Արեւելեան Անուշահոտ Աղերը գործածելու են ՀՈՒԱՆԴԱՑ ՍԵՆԵԿԻՆ ՄԷՋ. զի կը նպաստեն օդը զովացնելու և հանգիստ են հիւանդներու։

Այս աղերուն հաճախակի յաճախորդներ շատ աղուոր են մանաւանդ հիւանդութեանց։ Ս. ԹՐ Վ.ԱՏՕ և ԸՆԿ. 27, ծիսակ Սպ. Լոնտոն Գնել աս միայն գործակալն ի Թուրքիա ԼԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՍԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ. պահակատան քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյին, Թիւ 65 և 97, Ղալաթիա. 68

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱՆԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՌԷՓԻՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ՆՂԱՑ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
80.000.000 Ֆրանք	1.500.000 Ֆրանք

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մ'ունեցած է, եւ նպատակն է արդիւնաւոր պայմաններու մէջ վերականգնել դրամագլուխն.

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազան են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կտակաւ դրամագլխոց մը վերականգնութիւն, նշանախօսութիւնք և ժառանգութեանց փոխառութեանց և ձեռնարկութեանց մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտ, հանգստեան անուիճ եկամուտ, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, և մի քանի այլ ամեն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն. Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1881 Յունուար 1 էն.

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Էֆէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40 Պաղչէ Գաբու, Պոլիս. 903

"ՖՕՐԹՈՒՆԱ"
Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն
Հիմնեալ ի Պերլին յԱմին 1868
Դրամագլուխ 1.875.000 Ֆր.
Պահեստ. գրամ 1.337.000 »

"ՏՐԻԵՍՏՈՐՖԷՐ"
Ծովային, Գետային եւ Ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն
Հիմնեալ ի Տրիեսդորֆ, 1845
Դրամագլ. 3.750.000 Ֆր.
Պահեստ. գրամ 3.099.367.15

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամեն տեսակ վաճառք և գրամատրուններ, ընդդէմ ծովային, գետային և ցամաքային փոխադրութեան վտանգաց, խիստ չափաւոր պայմաններով.

ՀԱՆԶԻԱԹԻՇԷ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Հիմնեալ ի Համպուրկ յԱմին 1874
Դրամագլուխ 3.750.000 Ֆր.
Պահեստի գրամ 600.000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ ապրանքներ, ամենաչափաւոր պայմաններով. 583

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնելու ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց. ի Պոլիս, Պաղչէ-Գափու Բաւիմ Փաշա Խան, Թիւ 13 և 14.

ԵԹԷ ԿԸ ՀԱԶԱՔ
ԱՌԱՔ ՄԻԱՅՆ
ԺԻՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐԸ
ՆՈՐՎԷԿԻՈՑ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՑԽԱՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Որք յիշուեցան եւ ուսումնական բժշկական ընկերութիւնների ընդդէմ Հարբուխի, Բրոնշիթի, Հուծի, Շնչարգելութեան, Զայնի կերկերման, եւ այլն. Ամեն բժիշկը կը յանձնարարեն ԺԻՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐՈՒ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել նմանօղութիւնք այլ եւ այլ շաքարահատերէն

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ
Խոյծումն յետադրուածք

1. ՄԱՐՍՈՂԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ, առաջ բերեն խայծումն կարգը և անկանոնի դառնալ առ կերն որք բերեն մէջ շշամնալով կ'ըննան առաջ կերը կ'ընեն, առանց զգալ ինչ խայծումն հաղորդելու շինական խախտմանց որոյ սուրհանդակ են.

2. ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ ՆԱՐԷՆ խայծուածն հաւաքները կը մանեն տեղակ մէջ և գայն բաժանելով շարքով և խեղդելով, յաւելի կը բերեն առատ առանց անհանգստութիւններ.

3. ԱՂԻՔՆԵՐՈՒՆ մէջ կը յարուցանեն այս հաւաքներ անդադար անհանգստութիւնք և յառաջ կը բերեն Փորլուծ, Վէրք, Խիթ, և այլն. իրենց գործածական առիթի, մորթիք պատճառը.

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ
Ժելատին Բասդիյլներու

Ա. ՇՆՉԱՓՈՂերուն մէջ ժելատինի բասդիյլներու գոլորշի, ներս մտնալով կը ներգործեն իրենց առողջարար և կազդուրիչ յատկութեամբ, քանի որ կը շնչուին ու կը ծծուին.

Բ. ԹՈՔԵՐՈՒՆ մէջ մեն միշտ ամենայն կը հանեն մէջ յառաջ բերուած թարախները և բնական տարածուելով միացուցին ի գործ կը դնեն իրենց մէկ առողջ ազդեցութիւնք.

(Բուժիչ բժշկին նուաճ մեր մը խորհելն, կազմելն մը Ս. բիւրը, այսպէս կը խոսի բասդիլներու վրայ ա. ծ. ժելատինի պարզ մէջոց մը գտած է խայծումն համար...)

ԺԻՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐԸ անհրաժեշտ են ամեն անոնց որք ձայնիերնին կը յոգնեցնեն, որոնց օդի մէջ կ'ապրին...

Տարին 100.000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիյլներով եւ Գ. Ժէրոտէլ 40.000է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի.

Ժէրոտէլի Բասդիյլներն են խայծումն ամենակարգաւոր...

...

Ա. ԺԻՐՕՏԷԼ, դեղագործ ի ԱԶՆ-ՄէՆէ..., (Ֆրանսա)

Կ. Պոլիս Պր Մարշէ Դեղագործական Մթերանոց, ... 696

ԺՈՐԺ ԷՖԹԻՄԻԱՏԻՍ
Պոլիս Աշըր Էֆէնտի խանի ներքեւ Թիւ 47
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

Հովանոցներու յատուկ Օ ՐՈՊԻՆՍՈՆ մթերանոցի հիմնադիրը, Պ. Ժորժ Էֆթիմիատիս, կը ծանուցանէ իր բազմաթիւ յաճախորդաց և պատուարժան հասարակութեան թէ Աշըր Էֆէնտի խանին ներքեւ գտնուած իր Թիւ 15 մթերանոցն, ամբողջ ապրանքներով ուրիշի փոխանցած և նոյն խանին ներքեւ Թիւ 17 վաճառատունը բացած է. Այս նոր վաճառատան մէջ կը գտնուին թէ' արանց և թէ կանանց համար ամեն տեսակ մետաքսեղէն ու բրդեղէն հովանոցներ, բրդեայ գուլպաներ, փաթթոցներ, Թաշկինակներ, ձեռաց արկղներ, ձեռնոցներ, Թաշկինակներ և այլ այդ կարգի ապրանքներ, բոլորն ալ խիստ գիւրամատչելի գներով. 971

ԳՈԼԻՄԸՆԻ ԳԻՆԻՆ հեշտահամ և կազդուրիչ ըմպելի մ'է, բաղկացեալ Բորդոյի գինիէ, և Լիպիկի մսի հիւթէ և Մալթի հիւթէ, կազմելով պարզ սնուցանող, զօրաւոր և գրգռիչ խառնուրդ մը, որ թէ առողջ և թէ տկար մարդոց համար յոյժ հաճոյակալ է.

Բժշկական համայնքն հաւանած է նմա և բազմաթիւ նշանաւոր բժիշկներ յանձնարարեր են. ՀԱԶԱՐԷ ԱՒԵԼԻ ԲԺԻՇԿ գրած են իրենց վկայութիւնները. Աստ կը թարգմանենք վկայութեանց մին

Թ. ՌԷՅՆՈԼՏՍ ՃՈՆԷՍ Վ. Ր. Ս. Ս. Լ. Լ. Մ. Բ. Ս. Ր. Ճ. ԵՒ ԸՆԿ.
25, Լորտ Ռոտ և 24 Համիլդըն Սդրուէյդ
Գրէնշիա, 2 սեպտեմբեր 1889

Պարոնայք — Ինծի առնելով խորհուրդ մի ըստ հանուած գանազան յալերը, կը վկայեմ յայտնապէս գրաւել ձեզ թէ որչափ գոհ եմ Մսի և Մալթի պատրաստութենէն, քանի քանի անգամներ տեսած եմ առողջարար ազդեցութիւնն այն հիւանդութեանց վրայ որոց համար պատուիրած եմ զայն, և ինչ ինչ պարագաներու մէջ ձեռք բերած եմ հրաշալի արդիւնքներ զոր պարզ գինին (առանց մալթ) չպիտի կրնար տալ.

Ընդունեցէք, և այլն և այլն.

Թ. ՌԷՅՆՈԼՏՍ ՃՈՆԷՍ

Ի Լօնտոն, մարդասպանութեան գինեւոր բժիշկը քերմակէ յանձնարարած եմ զայն.

Հարցնել ԳՈԼԻՄԸՆԻ ԳԻՆԻՆ Լիպիկի մսի և Մալթի խառնուրդով, զգուշանալով կեղծերէն. Գինեվաճառներէն, միակ գործակալ ի Թուրքիա Գոլման և ընկերութեան գործարանն Ս. Ճորճս Նորվիչ և Լոնտոն.

ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՍԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահակատան քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյին, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա 80

ՀԱՐՈՒՆԵԱՆՆ ՇԱՂԿԱՓՈՒՆՋ
ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԻՉ, ՄԱՔՐՈՂ ԴՈՅՆԸ, ՄԻՏԵԱՅ ԹԱՐՄ

Ընդամէն մը փորձը պիտի համոզէ ամեն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամեն հեղանիւթներէ և բաղմաթիւ փոշիներէ: Իրաւցնէ անգամ գործածելուն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խորշն որ երեսը, վիզը, Թեւերը և ձեռուընները պիտի առնուն անույշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ: Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները մը հանգարտեցնէ: Իրենց կ'ընէ մորթի սնուցը, երեսի և ձեռքի ցանները, արեւայրուք, և ուրիշ ամեն բրտութիւն և բծերը, և ա՛ւ ամեն բանով անպարտ կ'ընէ մնալով Թէ արհեստով զեղեցկացուած:

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Soutnampton Row). Կ'ալ գտնուի ամեն վաճառականաց Կրօսէ Եօրք: Կը վաճառուի սափրիչներու, անուշ հոտագործներու և անգլիացի դեղագործներու քով։

Կը վաճառուի նաեւ Գոնձիքի եղբայր Բրիտանական դեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, ... Թիւ 95 և 97. Բերայի ... 163 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմիրի ... 61

HUILE DE HOGG
ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձովհետեւեալ հիւանդութեանց համար. Կուրծքի հիւանդութիւն, Թոքախտ, Թոքառաջեալ հիւանդութիւն, Հազ, Հազուլ, յամառ հազ, խոյլ, ուշայլի գեղձերու ուռայցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքեուն, ոսկրոտ գաշուան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. Նաեւ տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի:

Օ գուշանալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահասիրական նպատակներով բնական իւղերու տեղ կ'ելլեն որոնց մէջ աւելի ազդուութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են: Այն իւղերն ուրիշ րամի չեն ծառայեր բայց միայն ստամոքսն ընդդունայն զզուելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ալ կըրնան ըլլալ:

Բնական և գուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի: Պէտք հանգիստ հոգեհանգիստ և բարիքի բժշկական ձեռնարկն բժշկական գործոց գլուխ Պ. Լ. Էուէյ, որ վկայութեանը որ իւրաքանչիւր շիշի էթիքէթին վրայ կը գտնուի: Տեղւոյ Սուլթան և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր զեղամաքանաց գովաբանութիւն:

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի մորիւ ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի: ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ընելու:

Գործարանի նշանը:

ԱՄԵՆ ԴԵՂԱՐԱՆԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Պոլսոյ մթերանոց Ս. Տ. ՏԱՏԵՆՉԵԱՆ, Սուլթան Համամ Բնակարան Թիւ 693

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԳՈՒԼՊԱՅԻ ԵՒ ՊՕԹԻԿԵՐԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլեթ Խան, միջնադասային Թղթատարատան վրայի յարկը

Այն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէսօրուանբեր, բոլոր, օծուի համար ճերմակեղէնք, բաճկոններ, բազմատեսակ գուլպաներ, Թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ.

Այս ապրանքներ, որոց աժենք ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ' փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ.

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ, նոյնպէս Անգլիաէն, Խտալիաէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին.

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք կը կատարուին և թէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրամով գրկուի.

Զը հանուած ապրանքները ետ կ'առնուին և տեսակը կը փոխուի ջնջելով փոխադրութեան ծախքը. 88

THE CROWN PERFUMERY COMPANY
ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹՈՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ ԼՈՆՏՈՆԻ «ԹԱԳ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այս գտյսութիւնները շատ խիտ են, և անքաղցառելի են իր բուրման առատութիւն և տեւականութիւն. Ստորեւ անուանք մէկ քանիին անուններն.

ԹԷՆՆԻ ՎՈՒՍ (Թէնիքի փայտ)	ՄԱԹՈՒԼԻԱ
ՎԻՕՏ ՎԻՕԼԷԹ (Մանիշակ անուառայ)	ՃՕՔԻ ԳԼԸՊ
ԼԻԼԻ ՕՎ ՏԶԻ ՎԱԼԷՅ (Հովտի հովտոց)	ԷՍ. ՊՈՒՔԷ
ՀՕՒԱՅՏ ՐՕԶ (Ճերմակ վարդ)	ՄԱՐԿԱՐԻՏԱ
ԳՐԷՊ ԷՅՊԼ ՊԼՕՍԸՄ	ԻԼԱՆ ԻԼԱՆ
ՀՕՒԱՅՏ ՀԷԼԻՕԹՐՕՓ	ՕՐՕՐՕՆԱՔՍ
ՍԹԷՖԱՆՕԹԻՍ	

Այս և այսպէս ուրիշ հոտաւէտ նիւթեր մեծ հռչակ հանած են եւրոպայի արքունեաց, ազնուականութեան և բարձր դասուն մէջ, իրենց հոտին փափկութեան և տեւականութեան համար.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳՈԼՈՆՆԻ ՋՈՒՐ. Ուրիշ ու ե կ գործարաններէ երածէն գերազանց. Մէկ փորձ միայն կը բաւէ.

ՕՐԱԼԻՆ ՓՈՇԻ ԴԷՄՔԻ ՀԱՄԱՐ. Այս փոշին յոլովրդած է մինչեւ հիմա բոլոր գործածուածներուն առջ և ընդունուած է առհասարակութենէն և բարձր գասէն. Գիմաց դէմքին փափկութիւն կուտայ, առանց հետք Թողլու, մորթը կը պաշտպանէ արեւէն, հովէն, և վշտիկներ կ'արգիլէ.

Կեղծերէն զգուշանալու համար, պէտք է գիմել միայն կ. Պոլսոյ միակ գործակալին ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՍԱ

231 Անգլիական ընդհանուր Մթերանոց Թիւ 95 և 97, Եւրոպակ Գալաթըիմ, Թրամուէյին կայարանին մօտ, Վոյվոտայի պահականոցին կից.

EMULSION SCOTT
(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)
ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՁՈՒՏ ԻՒՂ
Իբֆոֆոֆիթ մը չուրլ ու սոդայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք.

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորիւ ձկան համ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիփօֆօսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ծաղմութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով.
Գործակալութիւն ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՓԸՐ ԵՒ ՀԻՐՇԷԼ 443

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կօշիկներն որք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու. Այս փայլն, որ նրանման անջրանցիկութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը կը տեւէ. Կօշիկներն անթափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան. Տեղը կամ ուրիշ աղտեղութիւնները ջնջելու կը բաւէ Թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը.

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամեն տեսակ կօշիկներու, կ'արժէ և գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կաշեղէններ.

Գործածման եղանակ. Ներկէլի առաւել խնամով սրբել, ... յետոյ ... կաշին մը կ'ամ փեղքով. Թրջուած մակերեւոյթին ինքնին կը չորնայ.

Զգուշանալ կեղծերէն.

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՍԱ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյին, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա. 78

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍԴԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կլիա մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են [...] ...:

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները.

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կլիաի մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան. Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ ազգիւրի մօտ Սէտաւէ ազա Տէմիրճեանի Թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով. Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Գոճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիւրակի Թիւ 13 մթերանոցը 837

ՄՕՐՈՒԱՅԻ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մ'է այս սպիտակ գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ ու և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ. Անվնաս կամ կապարի մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ Թանձրսեւի.

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն որչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ. Եւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երեւոյթը տալ և ...

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

...

ԿՆՃԻՆԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՍԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյին, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա. 77